

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

PENKTADIENIS – FRIDAY, BIRŽELIO – JUNE 26, 2009 Vol. C Nr. 121 Kaina 75 c.

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 06-25-09

PERIODICALS

Lietuva raginama greičiau atlyginti už žydų nekilnojamąjį turtą

Ministras pirmininkas Andrius Kubilius priėmė Amerikos žydų komiteto tarptautinių reikalų direktorių Andrew Baker (d). **Gedimino Savickio (ELTA)** nuotr.

Vilnius, birželio 25 d. (ELTA) – Per 10 metų Lietuvos valstybė už ne-grąžintą žydų nekilnojamąjį turtą sumokės 113 mln. litų. Jeigu vietoj žalos atlyginimo bus gražinti bendruomenių pastatai, natūra gražintas turtas būtų išskaičiuojamas iš šios sumos.

Tokiam įstatymo projektui pritarė Vyriausybė ir teikia jį Seimui. Pagal šį įstatymo projektą, pinigus bus pradėta mokėti nuo 2012 m. sausio 1 d. ir baigiama mokėti 2022 m. kovo 1 d. Pinigai bus išmokami kasmet dalimis, atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes. **Nukelta į 6 psl.**

Šeštadienį — priedas *Kultūra*.

A. Zuokas atsisakė vadovauti partijai

Vilnius, birželio 25 d. (Alfa.lt) – Liberalų ir centro partijos nariai gavo partijos pirmininko Artūro Zuoko pasirašytą laišką, kuriame jis praneša nebekelsiantis savo kandidatūros į partijos pirmininko pareigas.

Po rinkimų į Europos Parlamentą Liberalų ir centro partija bei Eligijaus Masiulio vadovaujamas Liberalų sąjūdis prabilo apie galimą jungimąsi. Tačiau E. Masiulis iškėlė sąlygą, kad partijos susijungs tik tuo atveju, jei A. Zuokas pasitrauks iš liberalcentristų partijos pirmininko pareigų. Netrukus įvyksiančiame Liberalų ir centro partijos suvažiavime dėl pirmininko pareigų yra pasiryžę varžytis 7 kandidatai.

Prezidentui V. Adamkui – „Lietuvos tūkstantmečio žvaigždė“

Vilnius, birželio 25 d. (ELTA) – Užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas už nuopelnus Lietuvos diplomacijai Užsienio reikalų ministerijos garbės ženklą „Lietuvos tūkstantmečio žvaigždė“ apdovanojo prezidentą Valdą Adamkų. Diplomatinės tarnybos vardu ministras padėkojo

prezidentui V. Adamkui už puikias diplomatijos pamokas, išmintį, kantrybę ir bendrą darbą Lietuvos labui. „Lietuvos diplomatinė tarnyba iš Jūsų sėmėsi vakarietiškos patirties, stulbinančios energijos ir optimizmo, pakantumo ir supratimo. Nesuklysiu pasakęs, kad tik Jūsų tikėjimo ir atsi-

davimo Lietuvai dėka mūsų diplomatinė tarnyba susidorėjo su daugybe atrodžiusių neįveikiamais sunkumų ir tokiu būdu brendo ir stiprėjo, – sakė užsienio reikalų ministras, teikdamas apdovanojimą. – Jūs išmokėte diplomatinę tarnybą sunkiausiomis akimirkomis remtis principais ir vertybėmis.”

Vilniuje prasidėjo pasaulio lietuvių sporto žaidynės

Lietuvoje penktą kartą vykstančiose žaidynėse dalyvauja 17-os šalių atstovai.

ELTOS nuotr.

Vilnius, birželio 25 d. (ELTA) – Šiandien Vilniuje prasidedančiose VIII pasaulio lietuvių sporto žaidynių varžybose dalyvaus 17-os šalių atstovai – iš viso apie 2,000 sportininkų.

Prie Kūno kultūros ir sporto departamento (KKSD) buvo pakeltos Lietuvos, KKSD ir žaidynių vėliavos bei pasodintas Lietuvos tūkstantme-

čio ažuolas pasaulio lietuvių sportui atminti. Vėliavas pakėlė pirmasis nepriklausomos Lietuvos olimpinis čempionas disko metikas Romas Ubartas, jaunasis disko metikas Andrius Gudžius bei visų pasaulio lietuvių sporto žaidynių dalyvis australas Stasys Šutas. Lietuvos himną sugiedojo operos solistė Aušra Liutkutė.

„Tikiu, kad žaidynių dvasia bus tokia pat, kaip ir anksčiau vykusiose. Pasaulio lietuvių draugystė dar nėra užgesusi”, – sakė Australijos delegacijos vadovas Antanas Laukaitis.

Po ketverių metų pertraukos lietuvių iš įvairių pasaulio šalių sukvietusių žaidynių varžybos vyks tris dienas.

Šiame numeryje:

- Sporto naujienos. Futbolas. Beisbolas (p. 2, 8, 11)
- R. Juknevičienė: Žmonės geriausiai atsiskleidžia bėdoje (p. 3)
- Nuomonė. Žvilgsnis į V. Adamkaus prezidentavimą (pabaiga) (p. 4)
- LF tikisi geresnių laikų ir naujų narių (p. 5)
- Tėvo dienos piknikas Tėviškės parapijoje (p. 8)
- Atsiminimai (43) (p. 9)
- Kaip kalbame ir rašome (p. 9)
- Šiaulių universitete atidarytas J. Šliūpo archyvas (p. 10)

Valiutų santykis
1 USD — 2.47 LT
1 EUR — 3.45 LT

DRAUGAS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

Redakcijos žodis

Nors esu aistringa skaitytoja, būna dienų, kai nemažas šūsnis laikraščių ištirpsta per neįtikėtinai trumpą laiką. Priežastis paprasta – mane sudominusių straipsnių stoka (bet dėl to nenustojau skaityti laikraščių). Susitikusi su „Draugo“ skaitytojais neretai paklausiu, ar jie visada visus gaunamus laikraščius nuo pirmo iki paskutinio (arba, „Draugo“ atveju, atvirkščiai) perskaito? Sulaukusi neigiamo atsakymo, nuraminu, kad taip pat reikia elgtis ir skaitant „Draugą“. Na, o jei pro Jūsų akis vis dėlto praslydo žinutė apie kvietimą pasveikinti „Draugą“ artėjančio 100-mečio proga (tikroji sukaktis yra liepos 12 d.), primenu dar kartą. Savo sveikinimus, palinkėjimus (trumpus) siųskite mums paprastu arba el-paštu. Pasistengsime visus juos išspausdinti liepos 11 d. šeštadieniniame „Drauge“.

Vyr. redaktorė Dalia Cidzikaitė

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589. Tel.: 773-585-9500.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street,
Chicago, IL 60629-5589.

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuončiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

Draugo prenumerata yra mokama iš anksto.

JAV

Metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00
Pirma klase: kasdien \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD)

Metams \$215.00 • 1/2 metų \$130.00
• 3 mėn. \$100.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis

Oro paštu

Metams \$600.00 • 1/2 metų \$300.00
Į Lietuvą reguliariu paštu

Metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA:

JAV

Metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00
• 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD)

Metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00
• 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis

Oro paštu

Metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00
Į Lietuvą reguliariu paštu

Metams \$70.00

Vyriausia redaktorė – Dalia Cidzikaitė
redakcija@draugas.org

Kultūrinio šeštadieninio priedo redaktorė –
Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Moderatorius – kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El-paštas:

rastine@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

SPORTO

APŽVALGA

FUTBOLAS

Paruošė Ed. Šulaitis

Lietuviai kovos dėl antros vietos ir patekimo į „Major“ diviziją

Nors praėjusį sekmadienį „Lituanicos“ vyrų futbolo vienuolikė išsėjos (dėl nesusipratimų organizuojant atidėtas pirmenybių rungtynes), jų varžovai „Lions“ futbolininkai žaidė prieš „Kickers“. Varžybos baigėsi lygiosiomis – 2:2.

Tad pagrindinis „Lituanicos“ persekiotojas – ukrainiečių „Lions“ prarado 2 vertingus taškus. „Lions“, sužaidusi 16 rungtynių, turi 29 taškus, o „Lituanica“ po 15 susitikimų – 33. Pirmoje vietoje esanti serbų „Belgrade“ ekipa, sekmadienį nugalėjusi „Real FC“ 3:0 ir baigusi visus pirmenybių susitikimus, turi 44 taškus ir yra nepavejama.

„Lituanica“ liko sužaisti dar trejas rungtynes. Šį sekmadienį (birželio 28 d. 3 val. p. p.) lietuviai savo aikštėje Bambrick Park, Lemont, jeigu ir vėl nebus pakeitimų, turėtų susitikti su paskutinėje – 10-oje vietoje stovinčia „Wings“ komanda. Jeigu mūsiškiai iškovos pergalę, to pakaktų antrai vietai užsitikrinti, nes trečioje vietoje stovinčią „Lions“ ir „Lituanicą“ dabar skiria 4 taškai.

Po praėjusio sekmadienio „Metropolitan“ lygos I divizijos lentelė atrodo taip:

1. „Belgrade“	18;	49:22;	44
2. „Lituanica“	15;	35:14;	33
3. „Lions“	16;	46:20;	29
4. „International“	16;	34:21;	25
5. „Kickers“	16;	35:26;	25
6. „Morava“	15;	33:36;	19
7. „Lightning“	18;	21:46;	18
8. „Highlanders“	17;	26:50;	17
9. „Real FC“	17;	19:41;	17
10. „Wings“	14;	24:46;	7

Beje, „Lituanica“, be varžybų su „Lions“ ir „Wings“, dar teks susikauti su „Morava“.

Jeigu „Lituanica“ užimtų antrą vietą, jai dėl patekimo į „Major“ diviziją, remiantis dabartiniais rezultatais, tektų dar sužaisti su „Vikings“ ekipa, kuri šiuo metu su 10 taškų užima 9-ąją vietą „Major“ divizijoje. Bet „Vikings“, panašiai kaip ir kitos trys paskutinėse vietose esančios komandos, dar turi sužaisti po dvi rungtynes.

Antrame rate įmušta mažiau įvarčių

Jeigu per pirmąją Čikagos lietuvių futbolo lygos šeštadienį (birželio 13 d.) buvo įmušti net 22 įvarčiai, tai po savaitės įvykusiame antrame rate buvo pasitenkinta mažesniu įvarčių skaičiumi – aštuoniolika.

Tą šeštadienį dvi rungtynės baigėsi taikiai ir palyginti mažais rezultatais: „Pokerio klubas“ 2:2 sužaidė su „Nevėžiu“, o „Vilniaus“ ir „Legalų“ dvikova baigėsi 1:1.

Tik „Kaunas“ negailestingai sutriuškino „Jaunimą“ 6:2, „Šiauliai“ ir „Litusco“ pasitenkino per pusę mažesniu rezultatu – 3:1.

Birželio 27 d. bus žaidžiamas trečiasis pirmenybių ratas. 2 val. p. p.

rungtyniaus „Pokerio klubas“ – „Kaunas“; 3 val. p. p. – „Litusco“ – „Legalai“; 4 val. p. p. „Jaunimas“ – „Vilnius“, o dienos programą užbaigs „Jaunimas“ ir „Vilnius“.

Šiomis rungtynėmis bus baigtas pirmasis varžybų ratas. Antrasis ratas prasidės liepos 18 dieną ir vėl tris šeštadienius iš eilės bus žaidžiama po 4 rungtynes.

Šventinį savaitgalį, liepos 4-tą, nebus rungtyniaujama.

Varžybos vyksta Pasaulio lietuvių centro, Lemont, mažojoje aikštėje, kur yra gera proga ne tik stebėti įdomias rungtynes, bet žaidžiamas bei žiūrovams kartu pabendrauti.

E. Jankausku domisi Amerikos futbolo klubas

atrodė gerai. Vakar ilgai keliavo, todėl reikės palaukti kelias dienas, kad pamatytumėm jo tikruosius sugebėjimus. Tačiau jau matyti, kad Edgaras sugeba gerai palaikyti kamuolį,

E. Jankauskas, kuris nori žaisti JAV futbolo profesionalų lygoje.

Čikaga dalyvauja superlygoje

Po keturias geriausias komandas iš JAV profesionalų lygos ir Meksikos panašios lygos šiuo metu žaidžia taip vadinamoje superlygoje. Čia 8 komandos yra padalintos į dvi grupes.

A grupėje, kurioje rungtyniauja Čikagos „Fire“, čikagiečiai jau turi dvi pergales. Jie įveikė Meksikos „San Luis“ 1:0. Tokiu pačiu rezultatu savo aikštėje „Fire“ nugalėjo komandą iš MLS – „Chivas USA“. Po dvejų rungtynių „Fire“ turi 6 taškus. Abi Meksikos komandos po dviejų susitikimų turi po 3 taškus, „Chivas USA“ dar nepelnė nė vieno taško.

Šį šeštadienį „Fire“ savo aikštėje žais trečiąsias rungtynes prieš meksikiečių „Tigres UANL“.

JAV rinktinė žais pusfinalyje

Šį trečiadienį, birželio 24 d., JAV vyrų futbolo rinktinė Pietų Afrikoje žaidė 2009 FIFA Confederation Cup pusfinalio rungtynes. Amerikiečių varžovas buvo stipri Ispanijos rinktinė.

JAV rinktinė į pusfinalį pateko gana netikėtai, kai 3 jos grupės komandos surinko po lygiai taškų. Tada amerikiečiai užėmė antrą vietą ir turėjo progą kovoti su kitos grupės nugalėtoja – Ispanija. Kitame pusfinalyje ketvirtadienį susitiks Brazilija su Pietų Afrikos rinktinė.

JAV ir Ispanijos rungtynės pateikė didelę staigmeną, nes amerikiečiai, iškovoję pergalę 2:0, nutraukė ispanų 15-kos laimėjimų iš eilės tarptautinėse varžybose rekordą.

Amerikiečių naudai 15-ąją minutę įvartį pelnė Jozy Altidore, o 74-ąją – Clint Dempsey. Nepaisant, kad 87-ąją minutę amerikietis Michael Bradley gavo raudoną kortelę ir turėjo apleisti aikštę, tai nepakeitė rungtynių galutinio rezultato.

Paskutinį kartą Ispanija tarptautinėse varžybose pralaimėjo 2006 m. lapkritį, kur juos nugalėjo Rumunija.

Dabar JAV futbolo rinktinė varžysis „2009 FIFA Confederation Cup“ baigiamosiose varžybose prieš rungtynių tarp Brazilijos ir Pietų Afrikos Respublikos nugalėtoją.

ir tai mums labai praverstų. Tikiuosi, jog artimiausiu metu išvysime, ar jis gali mušti ir įvarčius.”

„Revolution“ komanda žaidžia „Major League Soccer“ (MLS) rytinėje grupėje, toje pačioje, kaip ir Čikagos „Fire“, ir yra viena pirmaujančių komandų.

Jeigu Jankauskas liktų šiame klube, tai oficialiai sutartį pasirašytų tik liepos 15 dieną, kai prasideda naujų žaidėjų registracija.

Beje, šioje Amerikos futbolo profesionalų lygoje žaidžia futbolininkai iš viso pasaulio, tačiau Jankauskas būtų pirmasis lietuvis. Paskutinis profesionalų klubas, kuriame Jankauskas žaidė, buvo Latvijos Rygos „Skonto“ vienuolikė. Juo ir anksčiau domėjosi JAV komandos, tačiau į šį kraštą vykti lietuvis nesiryždavo.

R. JUKNEVIČIENĖ: ŽMONĖS GERIAUSIAI ATSISKLEIDŽIA BĖDOJE

Jūsų dėmesiui Krašto apsaugos ministrės **Rasos Juknevičienės** kalba, pasakyta per IX Nacionalinius maldos pusryčius, kurie vyko Vilniuje birželio 20–21 dienomis

Prisipažinsiu, rengtis šiam kalbėjimui nebuvo lengva. Nes tokiaame renginyje kalbėti tenka pirmą kartą ir nesinori kalbėti formaliais žodžiais, bet norisi dalintis tuo, kas yra širdyje. Viešojo erdvė ir tu pats esi pripildytas žodžių, sakinių, minčių, bet tų svarbiausių, esminių – nėra. Kalbame apie pinigų nuvertėjimą, o jau išgyvename žodžio nuvertėjimą. Daug kalbų, daug serijinių sveikinių; daug tekstų, nes reikia užpildyt spaudos ar interneto erdves, gal todėl ir pasijunti apsinuodijantis žodžiais ir norisi paprasčiausiai patylėt.

Kitas dalykas, kad mano kartai, augintai be krikščionybės, tikėjimo, Bažnyčios esmės, vis dar baugu kalbėti apie dalykus, kurių prasmę tik dabar nelengvai atrandame. Baugu, nes nesinori slysti paviršiumi. Bet susirinkome kalbėti.

Regis, labiausiai nemėgstamas žodis šiandien, žodis, jau rėžiantis ausį, yra krizė. Bet ką daryti, kad tikrai esam bėdoj, labai didelėj bėdoj. Visą pasaulį ištikęs ekonominis sunkmetis Lietuvai smogia dešimteriopai skaudžiau – nes esame maži, nes tik pradėję kurtis, nes tai sunku pakelti psichologiškai – po sovietmečio tuščių krautuvų išalkę gražių daiktų, kelionių, negalim susitaikyt su mintim, kad teks susispaust, teks ir vėl laukt geresnių laikų.

Tas pats Kubilius, turėdamas viltį pagaliau pradėti daryti pačius svarbiausius darbus, ryžosi remti vieno premjero mažumos Vyriausybę, už tai neprašydamas nieko, tik darykim – liko kaltas ir nusvilęs.

Atėjo diena su permainų viltimis ir galimybėmis – smogė per jas sunkmetis su minus aštuoniolika nušimčių recesijos ir dar pakeliui beveik jokio supratimo iš aplinkui – tik piktdžiuga dėl klaidų ir vienintelė žinia – jei darai kažką, tai be mūsų, iš kitų – gali. Pradedi tikrai nebesuprast, ar krikščioniškam krašte apskritai gyveni, klausi savęs – gal posovietinis cinizmas ir yra pati stipriausia Lietuvos Bažnyčia?

Vytautas Umbrasas, nepailstantis Maldos pusryčių sumanytojas ir rengėjas, prieš išstumdamas mane į šią tribūną, dovanuoja naujai išleistą Šventąjį Raštą. Knygą, kurios studijoms žmonės skyrė ir skirs ištisus gyvenimus. Vartydama ją iš naujo, radau iš dalies atsakymą, iš dalies – nusiramimą. Nesam taip labai išskirtiniai. Fariziejai, veidmainiai, melagiai – tai ir Šventojo Rašto herojai, kurių tūnojimas mumyse toks pat senas, kaip ir žmonija. Klausimas tik, kiek žmogaus ir valstybės ertmių tokiais herojais užpildtos?

Sovietmečiu Bažnyčia buvo išstumta į siaurą rezervatą. Dabar – grį-

Regis, labiausiai nemėgstamas žodis šiandien, žodis, jau rėžiantis ausį, yra krizė. Bet ką daryti, kad tikrai esam bėdoj, labai didelėj bėdoj. Visą pasaulį ištikęs ekonominis sunkmetis Lietuvai smogia dešimteriopai skaudžiau (...)

Rasa Juknevičienė

Sunkmetis patikrina viską – sako, draugą bėdoj pažinsi. Vieniems užkrovė nežinau, ar pakeliamą naštą bandyti įveikti, kitiems – piktdžiugišką atsisteisimo laukimą ir viltį, o gal nepasiseks, tretiams, atrodo, atpalaidavo visą požiūrį – gali iki valios tyčiotis ir įžeidinėti. Kartais sutrinku – ar galima apskritai kalbėti apie kokią nors krikščionišką bendratį, apie vertybių sistemą ar viziją, siekį toliau kartu kurti valstybę, bendrus namus kokiais nors sutartais pag-rindais?

Nepataisomas optimistas Andrius Kubilius, atrodo, 2003-iaisiais surašė gražų ir vertingą Nacionalinio susitarimo tekstą, norėdamas visus pritraukti bendram darbui, nes naujai kraštui atsivėrusi ES, NATO erdvė siūlo naujas ir nepakartojamas galimybes. Pasirašyti pakvietė daug svarbių valstybės veiksmų. Pasirašė. Liko stalčių. Nes veiksmams buvo svarbu įvaizdis, kad pasirašė.

žo. Bet ar grįžo į mus, į tas valstybės ertmes Dievas? Nes ten, kur Dievas, negali būti cinizmo, veidmainystės ir melo.

Pakeliui dar viena mintis – religingumas ir Dievo buvimas, sako tyrėjai, nėra tas pat. Nes fariziejai buvo ypač religingi.

Vartydama įvairius tekstus, radau ir tokį kvietimą – kvietimą rinktis šviesą: „Kūno žiburys yra tavoji akis. Todėl, jei tavo akis sveika, visas tavo kūnas bus šviesus. O jeigu tavo akis pikta, visas tavo kūnas bus tamsus.”

Nebenoriu pikty, meluojančių, šmeižiančių akių. Nebenoriu klastos ir veidmainystės. Ne tai turi pildyti mažutes ir dideles, svarbias ir mažiau svarbias krašto ertmes.

Šitie rūmai yra pašaukti skleisti gerą žinią. Ir žmonės neseniai taip pasakė. Iš čia ir viltis, kad pamažu į tai einam ir eisim.

Bernardinai.lt

Pasiūlymas, kurio labai stokota

EDMUNDAS SIMANAITIS

Jaunosios kartos politikė, Seimo narė Agnė Bilotaitė birželį pateikė keletą pasiūlymų. Vienu iš jų siūloma pakeisti išlaidų, susijusių su parlamentine veikla, naudojimo tvarką, būtent, nenaudoti lėšų prabangių automobilių įsigijimui, „kas kelia visuomenės nepasitikėjimą ir pasipiktinimą Seimo nariais, kas diskredituoja ir pačią instituciją – LR Seimą“. Eiliniam piliečiui, taigi rinkėjui, savaime iškyla paprastas klausimas – nejaugi nė vienam senbuviiui Seimo nariui, nepaisant jo partinės priklausomybės, nekėlė pasipiktinimo akivaizdi parodomoji kolegų prabanga sunkmečio sąlygomis? Jei Vyriausybė, siekdama sumažinti valstybės biudžeto deficitą, veržia diržus visiems piliečiams, tai kai kurių Tautos atstovų prabangos siekimas vertintinas jau ne kaip etikos normų nesilaikymas, o kaip kriminalas.

Bet ypač aktualus minėtos parlamentarės kitas pasiūlymas, kuriuo siūloma apriboti galimybes siekti karjeros prasižengusiems valstybės tarnautojams. A. Bilotaitė konstatuoja, kad „yra daug atvejų, kai valstybės tarnautojai, pažeidę įstatymus, siekia išvengti atsakomybės pasinaudodami savo statusu bei įstatymų spragomis. Turėtų būti priešingai – valstybės tarnautojų padarytus nusižengimus būtina itin griežtai vertinti ir jų netoleruoti”.

Teisės aktai nėra sutvarkyti. Įstatymų spragos leidžia prasižengusiems pareigūnams, valstybės tarnautojams išvengti atsakomybės, jei prasižengėlis pats savo noru pasitraukia iš tarnybos. A. Bilotaitė pagrįstai teigia, kad galiojanti praktika, leidžianti prasižengėliams išvengti atsakomybės ir vėl įsidarbinti valstybės tarnyboje, yra ydinga, nepriimtina ir keistina. Jos nuomone, pareigūnai, valstybės tarnautojai turėtų būti nepriekaištingos reputacijos. Matyt, ši nuostata turėtų tapti įstatymo apibrėžta taisykle, turinčia pilietinės dorovės dėsnio statusą. Prasižengėlio neturėtų gelbėti jokie gaudūs verksmai ar lengvai žeriami atsiprašymai.

Tėvynės istorija byloja apie trijų periodų respublikinę patirtį. Abiejų Tautų Respublikos patirtis, trukusi 226 metus ir pasibaigusi trečiuoju padalijimu 1795 metais, jau labai seniai neturi gyvųjų liudininkų. Šis palikimas kontroversiškai atsispindi tautos sąmonėje. Istorinės abiejų tautų patirties teigiami bruožai pastebimi šiuolaikinėje vidaus politikoje, o Lietuvos ir Lenkijos valstybiniuose reikaluose bendrų interesų labai veikiam sutartinai ir darniai.

Dabartinės, t.y. Antrosios Lietuvos Respublikos, patirtis ryškiai skiriasi nuo Pirmosios dvidešimties kūrybinio darbo metų patirties. Jeigu 1918–1940 metais pilietiniam – doriniam ugdymui buvo skiriamas stiprintas dėmesys ir to dėka buvo išugdyta brandi pilietinė visuomenė, tai Antrojoje Lietuvos Respublikoje to padaryti nepavyko, nors buvo mėginta.

Pusamžis sovietinės okupacijos, kategoriškai neigusios tautinio patriotizmo ir tikėjimo pradus, paliko sunkiai išdildomus pėdsakus. Esame posovietinė visuomenė, kurioje lygiomis teisėmis egzistuoja ir buvusieji okupacinės valdžios rėmėjai ir žiaurios genocido akcijas bei represijas patyręs bemaž trečdalis tautos. Ir vienu, ir kitu atveju valstybės pareigūnai daugmaž atspindi atstovaujamos visuomenės savimonę.

A. Bilotaitė, iškeldama valstybės tarnautojų nepriekaištingos reputacijos reikalavimą, iš tiesų siūlo veiksmingą visuomenei sveikėti padedančią priemonę. Siekiantys valstybinės tarnybos piliečiai turėtų būti ne tik pakankamai kompetentingi, bet ir švarios reputacijos, nesusitepę kriminaliniais nusikaltimais ar antivalstybine veikla.

Savaime suprantama, įstatymai ir poįstatyminiai aktai turėtų būti taip suderinti, kad neliktų spragų prasižengėliams „teisėtai” išvengti atsakomybės, o tuo labiau tęsti valstybės tarnybą keičiant tarnybos vietas. Nepriimtina skelbti visuomenei skandalingas žinias apie politiko raštingumą ar eitus mokslus, nepatikrinus universiteto ir kt. diplomų autentiškumo. Juodojoje rinkoje galima įsigyti visokių pageidaujamo turinio klastočių.

Dar blogiau, jei politikas, kad ir ministro pareigas einantis, supainioja viešuosius ir privačius interesus. Tokiam turėtų būti atimta teisė dirbti valstybės tarnyboje bent dešimtį metų. Neaišku, kodėl Lietuvoje leidžiama kandidatuoti į Seimą ar Europos Parlamentą politikui, kuris nuslėpė ar nesumokėjo dešimčių milijonų mokesčių? Ar tokiais atvejais teisės saugos institucijos neturėtų savo laiku pasirūpinti tokios personos patogumais Lukiškėse?

Sunku įsivaizduoti demokratinėje valstybėje atvejį, kad susikompromitavęs, politikuojantis, iš svetur atsibastęs „tautos gelbėtojas” gelbsti savo kailį, slapydamasis „artimajame užsienyje”, o jo „reputacijos” gelbėtojai, beje, seimūnai, posėdžiauja kaimynės valstybės „komsomolskos pravdos” pavėsyje. Ar tai neprilygsta išdavystei? Tokia teisės saugos neveika kelia nuostabą, pasipiktinimą ir klausimą: kam naudingas toks teisės saugos institucijų tikslinis, planuojamas ar užsakytasis vangumas?

Kai nušalintas nuo pareigų prezidentas, meras ar kito rango politikas taikosi į kitą, aukštesnę tarnybą, pvz., į Europos Parlamentą, šis faktas pirmiausia rodo, kad nacionalinė teisė ir

Nukelta į 8 psl.

Nuomonė

Žvilgsnis į V. Adamkaus prezidentavimą

Tęsinys iš birželio 25 d.

JERONIMAS TAMKUTONIS

Adamkui apleidžiant prezidentūrą, padėtis Lietuvoje ir jos ateities perspektyvos nėra gražios. Yra vieša paslaptis, kad dabartinė Lietuva yra fizinis ir dvasinis ligonis, kuriam reikia nuolatinės ir atidžios priežiūros. Lietuvai nereikia vadovo, kuris skraidytų nuo Tokyo ligi Pietų Amerikos ir sprestų pasaulį užgulusias problemas tarptautinėse konferencijose. Yra galimybių, kad didžiųjų valstybių vadovai tas iškilusias problemas išspręs New Yorke, Londone ar Davose be mūsų patarimų. Vietoj to Lietuvos vadovas turėtų dažniau apsilankyti Skuode, Rokiškyje, Alytuje ir Vilkaviškyje ir bandyti spręsti Lietuvos žmones užgulusias problemas.

Nėra paslaptis, kad Lietuvoje yra žmonių, kurie nori lengvai, „vakarietiškai“ gyventi kitų žmonių sąskaita. Tarp jų yra politikų ir įvairių verslininkų, kurie, liaudiškai tariant, „nori iššokti aukščiau bambos“. Prezidento pareiga yra ne bandyti būti geru visiems, bet visiems būti kuo teisingesniu ir sudrausminti išsišokėlius.

Dabartinėje Lietuvoje švietimo ir sveikatos įstatymai yra nuolatos kaitaliojami-reformuojami, tuo atimant iš piliečių taip reikalingą perspektyvą ateičiai. Mokyklų vadovėliuose nėra pakankamo aprašymo ir aiškinimo apie sovietinės okupacijos žalą, jos būdus ir kolaborantų veiklą. Šiauriniuose Chicago priemiesčiuose, Skokie ir Niles, kurie yra tirštai apgyvendinti žydų tautybės asmenų, žydų mokyklose apsilanko iš holokausto nagų ištrūkę žmonės ir pasakoja mokiniams savo išgyvenimus. Programos tikslas yra palaikyti visuomenėje praėjusių laikų atmintį. Ar kažko panašaus negalima padaryti Lietuvoje, subūrus tremtinius ir partizanus į panašią programą?

Beatostogaujant Lietuvoje, vieną vakarą sesuo atbėgus į kambarį pranešė linksmą žinią – „Ateik pažiūrėti TV, laidoje rodo lietuviškas dainas. To

neteko matyti jau keletą metų!“ Deja, laidoje buvo rodomos senos kaimo moterėlės, apsirengusios senoviškai, girgždančiais balsais dainuojančios senovines dainas. Visa programa buvo pasityčiojimas, pajuoka iš lietuviškų liaudies dainų.

Lituvai reikia vadovo, kuris sugebėtų atskirti svajones nuo realybės, kalbas nuo darbų; prezidento, kuris suprastų, kad pavojus iš Rytų nėra tankų antplūdis, o nevykusi Lietuvos VSD veikla, kontroliuojanti buvusių kolaborantų ir naujai pasamdytų lietuvių veiklą rytų kaimyno naudai. Vadovo, kuris suprastų, kad lietuviškų mokyklų uždarymas Vilniaus apskrityje ir politinės partijos narių suvažiavimas Maskvoje yra svarbesni dalykai, negu tie, kurie yra sprendžiami Davose, New Yorke ar Londone. Jis turėtų suprasti, kad, žvelgiant iš Vakarų, Lietuvos prezidentas stovi ant pjedestalo, pastatyto Sąjūdžio ir V. Landsbergio griauinant Sovietų Sąjungą.

* * *

Adamkus išeidamas iš prezidentūros, palieka Lietuvos valstybę supančiotą dviem stipriais pančiais, kurių ji ateityje negalės lengvai nusiimti. Išsilaisvinimas iš šių pančių gali trukti dešimtmečius. Tų pančių užuomazga, metmenys jau kūrėsi prieš jam ateinant į prezidentūrą, o per jo vadovavimo laikotarpį niekieno nevaržomi žymiai sustiprėjo. Pančiai tapo savotiškais nuolatinėmis valstybės institucijomis. Jie pančioja Lietuvos visuomenę ir stabo jos progresą į šviesesnę ateitį. Tie pančiai yra Seimo rinkimų sistema ir nevaldoma žiniasklaida.

Pagal esamą tvarką, pusė Seimo narių nėra renkami visuomenės, o, paprastai kalbant, jų vietos yra paleidžiamos į viešas varžytines, kur pinigai gali nusipirkti pirmąsias vietas politinių partijų sąrašuose. Taip patekę į Seimą seimūnai-aféristai nėra pasiruošę valstybinėms pareigoms, savo planuose jie neturi jokios vietos Lietuvos valstybės ir jos

žmonių gerovei. Ši Seimo rinkimų sistema yra vienas iš pagrindinių korupcijos židinių valstybėje.

Žiniasklaidos uždėti pančiai nėra tokie aiškūs ar lengvai nusakomi, bet savo veikla jie yra dar blogesnis stabdis Lietuvos ateičiai. Korumpuota ir neatsakinga visuomenei, ji dangstosi gražiomis vakarietiškėmis, „demokratiškėmis“ etiketėmis ir šūkais bet, kaip sugautas vagis, visuomet moka save pateisinti ir ginti savo „nekaltybę“. Kadangi spauda, radijas ir televizija yra nepaprastai svarbūs dalykai visuomenėje ir valstybėje, verta iš arčiau panagrinėti jų veiklą.

Žmogus elgiasi ir daro sprendimus remdamasis savo žinojimu. Jei jam yra pateikiami blogi, iškraipyti ar netikri faktai ir duomenys, negalima tikėtis, kad jis darytų teisingus sprendimus. Besilankant Lietuvoje, esu daug kartų girdėjęs per radiją ir televiziją asmenis kalbant ir tvirtinant, kad Šveicarijos bankuose V. Landsbergis turi įdėjęs dideles sumas pinigų. Aišku, taip buvo kartojamas užsakytas melas, paskleistas šmeižiančių asmenų.

Oficiali žiniasklaidos pareiga yra teisingai informuoti visuomenę, ją auklėti ir vesti teisingu, doru keliu. Deja, besinaudodama visiška laisve, ji yra patekusi į visišką leidėjų ir vadybininkų kontrolę ir savivalę. Ji yra lengvai paperkama ir, skleisdama užsąkytą informaciją ir straipsnius, savo veikla manipuliuoja visuomenės žiniomis ir nuomone.

Kiekviena ekonominė sritis ir žmonių profesija bando šalyje įgyti privilegijų, specialių teisių. Gydytojai, teisėjai, mokytojai ir žurnalistai nori gauti specialias teises savo profesijai ir, aišku, didesnius atlyginimus. Iš visų profesijų žurnalistai turi vieną, aiškų pranašumą. Jie savo rankose laiko didžiulį garsiakalbį, kurio garsas pasiekia visus krašto gyventojus. Deja, jie nepamiršta ir savo naudos – įžūliai pulti bet kokias visuomenės pastangas jų profesiją šiek tiek reguliuoti ir laikyti atsakinga už skleidžiamos informacijos tikrumą. Žurnalistai visą savo veiklą pateisina nekalta teorija, kad visuomenė turi teisę sužinoti tiesą. Pagal žiniasklaidą, ji viena visa tai žino ir privalo tai viešai skelbti. Kas įvyksta, kai viena profesija įgauna visišką laisvę krašte, mes matome, kas atsitiko su bankininkų savivale JAV. Ji sukėlė didžiulę finansinę ir po to atslinkusią ekonominę krizę. Bankininkai

irgi turėjo sukūrę juos pateisinančią, gražią teoriją. „Nevaržomi įstatymų finansai ir rinka patys geriausiai save reguliuoja“, – toks buvo jų pasiteisinimo šūkis ir teorija.

Geriausias rodiklis, kad Lietuvos žiniasklaida nėra atsakinga visuomenei, netarnauja žmonių gerovei kelti ir yra manipuluojama, yra jos tvirtas nusistatymas prieš progresinių ir nekilnojamo turto mokesčių įvedimą. Ji visokiais nepagrįstais, o kartais net juokingais argumentais kvailina visuomenę ir bando ją įtikinti, kad tokių mokesčių įvedimas būtų lygus paties dangaus užgriuvimui ant Lietuvos žmonių galvų. Ji nenori pranešti, kad pažangiausios Vakarų valstybės, tokios kaip Vokietija, Olandija, Danija, Švedija, Šveicarija, JAV, Kanada, jau seniai turi įsivedusias tokius mokesčius. Tokių mokesčių nebuvimas Lietuvoje ne tik mažina valstybės pajamas, bet ir veda visuomenę prie didesnės socialinės gyventojų atskirties ir vidurinės klasės slopinimo. Neabejotinai tai yra kelias atgal prie buvusios Lietuvos-Lenkijos valstybės socialinės prarajos atkūrimo, kada valstybėje buvo tik dvi žmonių klasės – bajorai ir baudžiauninkai.

Lietuvos žmonėms nereikia skrajojančio „povo“, jiems reikia darbo pelytės, kuri rūpintųsi iškilusia socialine žmonių atskirtimi, naujų darbo vietų steigimu ir iškilusiais švietimo ar sveikatos reikalais. Vietoj artimos bičiulystės su istoriškai klaidžiojančia ir atsilikusia Lenkija atkreipti daugiau dėmesio į bendro likimo drauges – Latviją ir Estiją, taip pat į Skandinavijos kraštus.

Kaip jau minėta anksčiau, istoriniu atžvilgiu didžiausias prezidento Adamkaus minusas yra tautinis auklėjimo slopinimas mokyklose, pakeičiant jį kosmopolitiška „pilietiškumo“ sąvoka. Lietuvai įstojus į ES ir lietuviams plūstant į visas pasaulio šalis, tai sudaro dar didesnę nuostolį tautos ateičiai. Žiniasklaidos palikimas jos pačios kontrolei yra didelė žala visuomenei ir tautai. Be mažų išimčių, ji pavirto nekontroliuojama, griauančia jėga visuomenėje ir valstybėje.

Su gailesčiu tenka pripažinti, kad Amerikos lietuvių lūkesčiai ir viltys, sudėtos į Adamkaus prezidentavimą, pradingo. Jos pradingo be pėdsakų, kaip „Baltaragio malūno“ obuolmušiai žirgai.

Pabaiga

Lituvai reikia vadovo, kuris sugebėtų atskirti svajones nuo realybės, kalbas nuo darbų; prezidento, kuris suprastų, kad pavojus iš Rytų nėra tankų antplūdis, o nevykusi Lietuvos VSD veikla, kontroliuojanti buvusių kolaborantų ir naujai pasamdytų lietuvių veiklą rytų kaimyno naudai. Vadovo, kuris suprastų, kad lietuviškų mokyklų uždarymas Vilniaus apskrityje ir politinės partijos narių suvažiavimas Maskvoje yra svarbesni dalykai, negu tie, kurie yra sprendžiami Davose, New Yorke ar Londone.

Valdas Adamkus susitikime su liuanistinių mokyklų mokytojais PLC, Lemont.

L. Apanavičienės nuotr.

Lietuvių Fondas tikisi geresnių laikų ir naujų narių

LORETA TIMUKIENĖ

Birželio 17 d. Pasaulio lietuvių centre (PLC) vyko Lietuvių Fondo (LF) spaudos konferencija, kurioje buvo pristatyta Fondo šių metų veikla. Joje dalyvavo Fondo tarybos pirmininkas Rimas Griškelis, Pelnos skirstymo komiteto pirmininkas Algis Saulis ir Kontrolės komisijos narė Milda Šatienė. R. Griškelis pristatė Fondo komitetų vadovus: Finansų komitetui vadovauja Almis Kuolas, Pelnos skirstymo komitetui – Algis Saulis, Įstatų komitetui – Saulius Kuprys, Meno globos komitetui – Vytenis Kirvelaitis, Įgaliotinių komitetui – Laurynas Misevičius, dr. Kazys Ambrozaitis yra Garbės komiteto, kurį sudaro buvę tarybos vadovai, pirmininkas. Pastarasis komitetas kitame posėdyje ruošiasi rinkti naują pirmininką. Dr. Antanas Razma yra LF tarybos garbės pirmininkas, Marius Kasniūnas – Valdybos pirmininkas. Kontrolės komisiją sudaro Alberta Astraitė, Kęstutis Ječius ir Milda Šatienė.

LF tarybos pirmininkas Rimanas Griškelis sakė: „Lietuvių Fondas yra viena iš svarbiausių išeivijoje veikiančių organizacijų, kuri remia ne tik švietimo, jaunimo ir kultūrinio turinio veiklą, bet tuo pačiu vis ieško projektų, kuriais būtų galima prasmingai paremti mūsų plačiosios visuomenės vertingus darbus ir siekimus. Dabartinė ekonominė padėtis apribojo šių metų skiriamą paramą. Tačiau ne pirmą kartą Fondas išgyvena tokią padėtį ir reikia tikėtis, kad šį kartą taipogi greitu laiku sulauksime palankesnių ekonominių sąlygų. Tuo tarpu skatiname visą lietuvišką visuomenę ir toliau paremti Lietuvių Fondą, kad ateitis būtų užtikrinta ir gražūs Fondo remiami siekliai būtų įgyvendinti”.

Anot R. Griškeli, visi, kurie domisi finansais, žino, kad metų pradžioje buvo kritusi visų akcijų vertė, tai turėjo įtakos ir Fondo finansinei padėčiai. Dabar finansai po truputį atsigauna, Fondo investicijų vertė šiuo metu yra tokia pati, kaip ir metų pradžioje. Sulaukta per 200,000 dol. aukų, gautas nemažas 150,000 dol. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės įnašas, LF pasiekia ir vienkartinės bei mėnesinės aukos.

LF ruošiasi paminėti savo 50-metį – bus bandoma nustatyti, kada iš tiesų pradėjo gyvuoti Fondas. Planuojama iki Fondo jubiliejaus išleisti trečiąją „Lietuvių Fondo istorijos” tomą.

Kaip sakė R. Griškelis, vyresnės kartos žmonės gerai žino apie Fondo kūrimosi tikslus ir jo veiklą, tuo tarpu jaunesni lietuvių bendruomenės nariai nėra gerai susipažinę su Fondo veikla. Vienas pagrindinių šios Fondo tarybos uždavinių – pasiekti tuos žmones, kurie mažai žino apie Fondo veiklą. Geriausiais būdas tai padaryti – būti ten, kur jie yra – lietuvių šventėse, susibūrimuose. Bus siekiama, kad daugiau jaunų žmonių taptų Fondo nariais. Energinga ir jaunatviška valdyba ir taryba tikisi darnaus darbo ir bendradarbiavimo su kitomis organizacijomis.

LF tarybos pirmininkas R. Griškelis

Fondo tarybos pirmininkas sakė, kad šiemet Fondas pradėjo naudoti naują kompiuterinę programą, palengvinančią paramos skirstymą. Ji leidžia susipažinti su tarybos narių argumentuota nuomone dėl paramos dar prieš svarstymą. Nuo šiol prašymai paramai gauti pildomi tik internete.

Paramai skiriama suma šiemet buvo mažesnė

Pelnos skirstymo komiteto pirmininkas Algis Saulis pristatė šių metų LF pelno skirstymo suvestinę. Jis sakė, kad komiteto nariai dirbo ne vieną mėnesį, o birželio 16 d. Fondo taryba patvirtino pelno skirstymo nutarimą.

LF taryba paskyrė 400,000 dol., pirmo skirstymo metu paskirta 373,309 dol., iš jų 307,580 dol. teko įvairiai paramai, 65,729 dol. – stipendijoms. Nors tai vadinama pelno skirstymu, pernai Fondas iš tiesų pelno negavo, tad lėšos buvo paimtos iš Fondo kapitalo. Antras lėšų skirstymas vyks šių metų pabaigoje.

Stipendijas skirstė stipendijų komitetas, kurį sudaro 5 žmonės, vadovaujami Audriaus Tamulio. Šiems žmonėms buvo gana sudėtinga paskirstyti Fondo pinigus, nes jie turėjo paisyti nemažai suvaržymų. Reikėjo atsižvelgti į tai, kad dalis stipendijų yra mokama tiesiogiai iš 70 specialių fondų. Šių fondelių steigėjai gana konkrečiai apibrėžia, kam gali būti duodama jų skiriama parama. Šiemet iš spec. fondų išmokėta 19,321 dol. Iš viso stipendijoms paskirta per 46,000 dol., ši suma išdalinta 54 prašiusiems LF paramos. Buvo gautas 101 prašymas, iš jų patenkinta daugiau nei pusė – 54. Paremta 40 įvairias mokslo šakas studijuojančių studentų iš 38 mokslo įstaigų. Jeigu lyginame LF skiriamas stipendijas pagal kraštą, tai didžiausią paramą gavo studentai iš Šiaurės Amerikos, antroje vietoje – studentai iš Lietuvos ir trečioje vietoje liko Pietų Amerikos akademiniis jaunimas. Stipendijoms skiriama suma šiemet buvo mažesnė nei anksčiau, tad ir nepatenkintų prašymų liko nemažai.

307,580 dol. buvo skirta kitai pa-

ramai. Skirstant šią sumą pirmenybė buvo teikiama švietimui (109,400 dol.), jaunimo reikalams (56,083 dol.), žiniasklaidai (26,700 dol.), kultūros reikalams (54,750 dol.), ir visuomeniniams reikalams (54,150 dol.). Žiūrint, kam daugiausiai paramos skirta pagal organizacijas, pirmenybė tenka JAV LB prašymams, antroje vietoje – kitos JAV veikiančios organizacijos, trečioje vietoje – Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, toliau – kitos išeivijos organizacijos bei organizacijos Lietuvoje.

University of Illinois at Chicago veikiančiai Lituanistikos katedrai Fondas paskyrė 20,000 dol. Fondo atstovų nuomone, katedra veiks, tik bus sumažinta studijų programų, nebebus ruošiami magistrai ir doktorantai.

Fondo tarybos nariai sakė, kad skirstydami paramą jie vadovavosi nustatytais principais ir tokiu būdu savo tikslą pasiekė, nors nepatenkintų visuomet buvo ir bus. Tikimasi, kad reikalai pasitaisys ir Fondo laukia geresni laikai.

Domėtasi paramos skirstymo principais

Spaudos atstovai klausė, kodėl neremiamą „Studija R”, kuri šiuo metu jau neveikia. Fondo atstovai atsakė, kad šios radijo stoties Fondas negali remti, kadangi ji yra privati. Be to, veikia kita lietuviška radijo stotis – „Margutis II”, kuri perduoda lietuviškas žinias. Ne tik nuo Fondo paramos priklauso vienos ar kitos radijo stoties gyvavimas.

Buvo teirautasi, kam bus panaudoti PLC ir Jaunimo centrui skiriami pinigai. Fondo atstovai sakė, kad tos lėšos bus skiriamos patalpų remontui.

Spaudos konferencijoje buvo išsakyta pastaba, kad Čikagos lietuvių operai skirta labai maža suma. Į tai buvo atsakyta, kad Fondas neturi pakankamai pinigų paremti visiems, prašantiems paramos.

Nuskambėjo mintis, kad Politinių tremtinių ir kalinių sąjungai reikėtų skirti daugiau lėšų, kadangi jai priklausantys žmonės yra senyvo amžiaus, dauguma silpnos sveikatos. Fondo atstovai sakė, kad Fondas negali svariai remti organizacijų, veikiančių Lietuvoje.

Buvo išsakyta abejonė, ar tikslingai remti Vasario 16-osios gimnaziją. Anot Fondo narių, parama skiriama šiai mokslo įstaigai todėl, kad ten vyksta žmonės mokytis lietuvių kalbos ir iš Pietų Amerikos

Žiniasklaidos atstovai domėjosi, kokių principu sudaroma valdyba ir ar nesusiduriama su interesų konfliktu, jeigu valdyboje yra keletas narių, priklausančių tai pačiai organizacijai. Atsakyta, jog valdybos pirmininkas yra skiriamas tarybos, vėliau jis pasikviečia valdybą. Kadangi visi tarybos nariai priklauso kokiai nors organizacijai ir tuo atveju, kuomet sprendžiamas klausimas, susijęs su jų atstovaujama organizacija, tarybos nariai nedalyvauja to klausimo svarstyme, siekdami išvengti interesų konflikto.

Kontrolės komisijos narė M. Šatienė ir Finansų komiteto pirmininkas A. Saulis. L. Timukienės nuotraukos

MARGUTIS II
LIETUVIŲ RADIO LAIDOS

1450 AM banga iš WCEV stoties
KLAUSYKITE KIEKVIENĄ VAKARĄ
Tel. 773-476-2242 nuo 8 val. v. iki 8:45 val. v.

AMERIKOS LIETUVIŲ RADIO LAIDAS GALITE GIRDĖTI INTERNETU www.wcev1450.com

Lietuvos miestai ir kaimai rengiasi istoriniam įvykiui

Vilnius, birželio 25 d. (Lietuviams.com) – Praėjus tūkstančiui metų po pirmojo Lietuvos vardo paminėjimo istoriniuose šaltiniuose, Lietuvos vardas skambės aplink pasaulį. Liepos 5 d., 9 val. v. Lietuvos laiku pasaulio lietuviai giedos savo himną taip, kaip dar niekada negiedojo.

Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos išvakarėse „Tūkstantmečio odisėjos“ pakviesti pirmą kartą istorijoje vienos tautos žmonės vienu metu visame pasaulyje giedos savo valstybės himną, pranešdami apie Lietuvos vardo tūkstantmetį.

Sumanymas savo himnu apjuosti viso pasaulio tautiečius gimė „Tūkstantmečio odisėjos“ buriuotojams, lankantiems pasaulio Lietuvių Bendruomenes. Šiuose tautiečių susitikimuose savaime iš lūpų liedavosi: „Lietuva, Tėvyne mūsų...“, o akyse telkdavosi ašaros.

Pradžioje nedrąši idėja, suradusi

daugybę gerbėjų, išaugo į pilietinę iniciatyvą. Šiuo metu apjuosti pasaulį „Tautiška giesmė“ ruošiasi žmonės Lietuvos miesteliuose ir kaimuose, Lietuvių Bendruomenės užsienyje, žymiausi mūsų šalies kultūros atstovai, muzikantai ir sportininkai, mokiniai ir Dainų šventės dalyviai. Visi jie liepos 5 d. nutrauks savo darbus, koncertus ar treniruotes ir uždėję ranką ant širdies giedos Lietuvos himną.

Prie šios pilietinės iniciatyvos Lietuvos miestai prisijungs įvairiausiais būdais: vilniečiai bursis prie naujai atidengiamo V. Kudirkos paminklo ir himną dainuos kartu su choru „Ąžuoliukas“, kauniečiai „Tautiškąją giesmę“ giedos padedami trijų baritonų Lietuviškos muzikos vakaro metu prie Kauno pilies, pajūrio gyventojai bursis skvere prie Nidos uosto, prie Juodkrantės bendruomenės namų ir Preilos-Pervalkos bendruomenės namų. Klaipėdos kruizinių laivų terminale, kur vyks aplink pasaulį apiplaukusios „Tūkstantmečio odisėjos“ sutiktuvės, iš visos Lietuvos susirinkę žmonės taip pat įsijungs į aplink pasaulį skambantį chorą.

Nuo didžiųjų Lietuvos miestų neatsilieka ir mažesni šalies miesteliai: druskininkiečiai himną giedos savo miesto Pramogų aikštėje, kelmiečiai – Atgimimo aikštėje, o kupiškėnai savo dainomis žada pasauliui apie Lietuvą priminti nuo piliakalnio supami laučų.

Lietuvos himno giedojimo vaizdai bus nufilmuoti įvairiose lietuvių bendruomenėse ir jie bus sujungti į vieną kūrinį, kuris bus rodomas liepos 6 d. per TV3.

Lietuva nevykdo nutarimo dėl pagalbos telefono

Briuselis, birželio 25 d. (ELTA) – Europos Komisija (EK) ragina Lietuvą pasirūpinti, kad būtų teikiama žinios apie bendruoju pagalbos numeriu 112 skambinančių asmenų buvimo vietą.

„Lietuvoje pagalbos tarnybos ne visada žino, kur yra bendruoju Europos pagalbos numeriu 112 mobiliaisiais telefonais skambinantys žmonės, nors Europos Teisingumo Teismas (ETT) praėjusių metų rugsėjo mėnesį priimtame sprendime nurodė, kad pagal Europos Sąjungos (ES) telekomunikacijų taisykles Lietuva privalo tai užtikrinti“, – sakoma EK pranešime.

ES vykdomoji įstaiga nusprendė išsiųsti Lietuvai oficialų pranešimą, kuriame ragina vykdyti teismo sprendimą ir užtikrinti, kad pagalbos tarnyboms visada būtų teikiamos žinios apie numeriu 112 mobiliuoju telefonu skambinančio asmens buvimo vietą. Pasak EK, jei byla vėl būtų perduota ETT, Lietuvai gali būti skirta bauda.

Turėdamos skambinančio asmens buvimo vietos duomenis pagalbos tarnybos tiksliai žino, iš kur skambinama numeriu 112 (net jei pats asmuo to pasakyti negali), todėl imtis priemonių ištikus nelaimei yra kur kas lengviau.

Rumunai į Lietuvą vyko su pasų kopijomis

Vilnius, birželio 25 d. (BNS) – Keturi Rumunijos piliečiai į Lietuvą važiavo su savo pasų atšviestomis kopijomis.

Anot Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) pranešimo, trečią dieną Lazdijų rinktinės Nelegalios migracijos prevencijos ir kontrolės skyriaus pareigūnai bei Specialiosios paskirties būrio pasieniečiai Lazdijų rajono kelyje Seinai-Lazdijai sustabdė automobilį „Volkswagen Passat“.

Ką tik iš Lenkijos įvažiavusia mašina vyko keturi Rumunijos piliečiai prisistatę asmenys: du vyrai ir dvi moterys. Kadangi tikrinant doku-

mentus jie pasieniečiams tegalėjo pateikti savo pasų kopijavimo aparatu padarytas kopijas, Lazdijų pasieniečiai juos sulaikė. Vėliau dėl asmenų tapatybių nustatymo išsiuntė užklausimus į VSAT Pakrančių apsaugos rinktinės Nacionalinį jūros sienos apsaugos koordinavimo centrą. Netrukus kolegos iš Klaipėdos Lazdijų rinktinės pareigūnams patvirtino sulaikytųjų tapatybes.

Lazdijų pasieniečiai dėl atvykimo į Lietuvą tvarkos pažeidimo rumunus administracine tvarka įspėjo ir grąžino juos į Lenkiją.

Vietnamo atstovai remis I. Marčiulionytės kandidatūrą

Vilnius, birželio 25 d. (BNS) – Pirmą kartą Lietuvos parlamente lankęsi Vietnamo parlamentariai žadėjo paremti Lietuvos ambasadorės Inos Marčiulionytės kandidatūrą į UNESCO vadovės pareigas.

Vilniuje Seimo Užsienio reikalų komiteto (URK) nariai susitiko su Vietnamo parlamento Užsienio reikalų komiteto delegacija, vadovauja-

ma komiteto pirmininko pavaduotojo Ngo Duc Manh.

A. Ažubalis dėkojo Vietnamui už paramą Lietuvos sumanymui šiais metais Vilniuje surengti pirmąjį ASEM Transporto ministrų susitikimą. Ngo Duc Manh padėkojo Lietuvai už išreikštą paramą Vietnamui kandidatuojuojant į nenuolatinius Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos narius.

Seimo URK pirmininkas A. Ažubalis (d) susitiko su Vietnamo parlamento URK pirmininko pavaduotoju Ngo Duc Manh. **LR Seimo** nuotr.

Poilsiautojai dažniausiai nukenčia Vakarų Europoje ir Egipte

Vilnius, birželio 25 d. (ELTA) – Vakarų Europoje poilsiaujantys Lietuvos gyventojai dažniausiai nukenčia dėl traumų, o Egipte ar Turkijoje – dėl ūmių infekcijų, rodo draudimo bendrovės „Ergo Lietuva“ atliktas tyrimas.

„Ergo Lietuva“ šiemet jau išmokėjo daugiau nei 300,000 Lt Lietuvos turistams, nukentėjusiems užsienyje.

„Ergo Lietuva“ duomenimis, Egipte draudžiamieji įvykiai yra 6 kartus dažnesni nei Turkijoje ar Tunise. Draudikai pataria vykstant į Europos Sąjungos šalis, Šveicariją, Islandiją, Norvegiją ar Lichtenšteiną ir turint Europos sveikatos draudimo kortelę, kurią nemokamai išduoda te-

ritorinė ligonių kasa, nepamiršti apsidrausti kelionių draudimu.

„Nors ši kortelė tarnauja kaip nebylus ženklas kitos šalies medikams suteikti būtinąją pagalbą valstybinėse ligoninėse, tačiau pagal ją nėra atlyginamos papildomos gydymo išlaidos, medikamentai bei repatriacijos išlaidos“, – sako draudimo bendrovės atstovai.

Populiariausia draudimo rūšis yra medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimas. Tačiau vis dažniau lietuviai ima draustis nuo bagažo dingimo, kelionės atšaukimo ar civilinės atsakomybės kelionės metu draudimu. Vykdami atostogauti į svečias šalis apsidraudžia maždaug 2 iš 3 keliautojų.

Lietuva raginama greičiau atlyginti už žydų nekilnojamąjį turtą

Atkelta iš 1 psl.

Pagal šį įstatymą, išmokėti pinigai ir perduotas nekilnojamasis turtas turi būti naudojami tik Lietuvos žydų religiniams, kultūros, švietimo, mokslo ir labdaros tikslams Lietuvoje bei Antrojo pasaulinio karo metais Lietuvoje gyvenusiems ir nuo okupacinių totalitarinių režimų šiuo laikotarpiu nukentėjusiems žydų tautybės asmenims paremti.

Tuo tarpu Lietuvoje viešintis Amerikos žydų komiteto tarptautinių reikalų direktorius Andrew Baker Vyriausybėje sakė, kad Lietuva pernelyg ilgai atidėlioja žydų turto grąžinimo klausimą, o šis procesas yra užsitęsęs. Be to, pažadėta grąžinti suma esanti per mažą, esą prilygstanti tik trečdaliui turto vertės.

„Kitose šalyse skiriama suma nebuvo mažesnė negu nekilnojamojo turto vertė“, – sakė Amerikos žydų komiteto tarptautinių reikalų direktorius.

Pasak premjero Andriaus Kubiliaus, pinigai turėtų būti pradėta mokėti tada, kai Lietuva atsigaus po ekonominės ir finansų krizės.

„Dar kartą pakartosiu – šitas sprendimas reikalingas Lietuvai, Lietuvos žmonėms, kad ant mūsų sąžinės negulėtų neišspręsto teisingumo reikalas“, – dar iki Vyriausybės posėdžio sakė A. Kubilius.

Šią savaitę 25 JAV Kongreso nariai savo laiškuose ragino Lietuvą ir Lenkiją šiais metais priimti įstatymus dėl karo metais iš žydų atimto turto grąžinimo.

Demokratų partijos atstovas Atstovų Rūmuose Robert Wexler ir dar 24 Kongreso nariai Lietuvos ministrui pirmininkui A. Kubiliui ir Lenkijos premjerui Donald Tusk nusiųstuose laiškuose ragina imtis veiksmų artimiausiomis dienomis, kai Čekijos sostinėje Prahoje birželio 26–30 d. vyks konferencija apie holokausto metu iš žydų atimtą turtą.

Jis paragino Lietuvą ir Lenkiją „viešai dar kartą įsipareigoti pateikti, priimti ir įgyvendinti įstatymą dėl teisingo ir sąžiningo turto grąžinimo“, kad tie, kurie nacių ar komunistų valdymo laikais neteko turto, sulauktų „bent nedidelės teisingumo dalelės savo gyvenime“.

Pasaulio naujienos

JAV ir Rusija atnaujinio derybas

Vilnius, birželio 25 d. (BNS) – JAV ir Rusijos derybininkai Ženevoje pradėjo derybas dėl šių šalių branduolinių atsargų mažinimo – tai paskutinis planuotas darbo grupių posėdis prieš abiejų prezidentų susitikimą kitą mėnesį.

Mėginimas pasirašyti naują sutartį laikomas svarbiausiu pagrindu atstatant JAV ir Rusijos santykius.

Delfi.lt nuotr.

JAV misijoje šiame Šveicarijos mieste tęsiamas trečias oficialus derybų ratas – tariamasi, kuo pakeisti šaltojo karo laikų Strateginės ginkluotės mažinimo sutartį (START). Derybos vyksta po slaptumo skraiste,

bet Jungtinės Valstijos pranešė, jog derybose esama pažangos.

Valstybės departamento atstovas Ian Kelly priminė, kad ir JAV prezidentas Barack Obama ir jo kolega Rusijoje Dmitrij Medvedev, kitą mėnesį susitikiantys Maskvoje, norėtų „žymaus branduolinių išteklių mažinimo“.

Mėginimas pasirašyti naują sutartį, pakeisiančią 1991 m. START, kurios galiojimas baigiasi šiemet gruodžio 5 d., laikomas svarbiausiu pagrindu atstatant JAV ir Rusijos santykius, kurie tapo įtempti baigiamuoju George W. Bush prezidentavimo laikotarpiu.

Rusija tvirtina, kad vykstančios derybos yra „konstruktyvios“. D. Medvedev praėjusią savaitę kartojė, jog branduolinės ginkluotės mažinimas įmanomas tik tuo atveju, jeigu JAV atsisakys išdėstyti savo priešraketinės gynybos skydo (PRG) elementus Rytų Europoje. Anot D. Medvedev, naujojoje sutartyje turi būti užfiksuotas „strateginės ir puolamosios ginkluotės sąryšis“.

Tuo tarpu I. Kelly pažymėjo, jog JAV šių dviejų ginkluotės tipų nesieja. „Manau, jog tai bus suderinta derantis abiem pusėms“, – sakė jis.

Pasak Seulo pareigūnų, Šiaurės Korėja paleis daugiau artimojo ir vidutinio nuotolio raketų.

SCANPIX nuotr.

Š. Korėja perspėja: „telkiasi branduolinio karo debesys“

Vilnius, birželio 25 d. (BNS) – Šiaurės Korėja perspėjo, kad virš pusiasalio kaupiasi „tamsūs branduolinio karo debesys“, taip pat pažadėjo sustiprinti savo atominę atsargą, minėdama 1950–1953 m. konfliktą pradžios metines.

Valdančiosios komunistų partijos leidžiamas dienraštis „Rodong Sinmun“ apkaltino Jungtines Valstijas ir jų sąjungininkę Pietų Korėją, jog jos mėgina sukelti naują karą, Washington stiprinant branduolinį „skėtį“ virš Seulo.

„Korėjos pusiasalyje susiklostė pavojinga padėtis“, – sakoma ilgame dienraščio vedamajame, skirtame Korėjos karo pradžios metinėms. Pasak „Rodong Sinmun“, naujas karas gali kilti bet kuriuo metu, o Šiaurės Korėja toliau stiprins savo branduolines atsargas.

„Kol bus tęsiama priešiška JAV politika, mes neatsisakysime savo branduolinių atsargų ir dar labiau jį sustiprinsime“, – rašo dienraštis.

Korėjos karas, kuris prasidėjo nuo komunistų pajėgų įsiveržimo 1950 m. birželio 25 d., baigėsi sudarius paliaubas. Taikos sutartis nebuvo pasirašyta, todėl formaliai komunistinis Pchenjanas ir kapitalistinis Seulas tebekariauja. Įtampa Korėjos pusiasalyje smarkiai padidėjo, kai Pchenjanas balandžio pradžioje paleido tolimojo nuotolio raketą, o gegužės pabaigoje išbandė atominį užtaisą.

Pasak Seulo pareigūnų, Šiaurės Korėja per artimiausias dvi savaites iš savo rytinės pakrantės paleis daugiau artimojo ir vidutinio nuotolio raketų, nes užsienio laivai buvo perspėti šiuo laikotarpiu neįplaukti į tam tikrą jūros zoną.

Washington taip pat nurodė besiruošiantis galimam Šiaurės Korėjos tolimojo nuotolio paleidimui Hawaii link. Manoma, kad šis bandymas gali būti surengtas liepos 4 d., Jungtinėms Valstijoms švenčiant Nepriklausomybės dieną.

EUROPA

PARYŽIUS

Prancūzijos oro bendrovės „Air France“ lėktuvo, kuris šio mėnesio pradžioje sudužo Atlanto vandenyne, piloto ir piloto padėjėjo kūnai buvo atpažinti tarp iš jūros iškeltų palaikų, pranešė bendrovė. Gelbėtojai vandenyne iki šiol rado 50 kūnų, o palaikų ir lėktuvo nuolaužų paieškos tęsiamos. Šios nelaimės priežastis kol kas nežinoma. Taip pat neaišku, ar lėktuvas subyrėjo ore, ar sudužo rėžęsis į vandenį.

VARŠUVA

Lenkijos pietiniame regione po kelias dienas trukusių liūčių buvo paskelbtas potvynių pavojus. Netoli Krokuvos buvo iškeldinta apie 50 žmonių, o vandeniui užliejus Čechovicės-Dzedzicės stotį Aukštutinės Silezijos vaivadijoje, sutriko traukinių eismas. Meteorologai perspėja, kad jeigu liūtys nesiliaus, tai gali pasikartoti 1997 m. įvykiai, kai per vadinamąjį šimtmečio potvynį iš krantų išsiliejo dauguma Lenkijos upių.

Lenkijoje Lodzės prokuratūra pateikė kaltinimus daugiau kaip 100 asmenų, kurie melu ir sukčiavimu iš draudimo firmų 2000–2006 m. išviliojo beveik 2 mln. zlotų (1,5 mln. litų), pranešė Lenkijos naujienų agentūra PAP. Nusikaltėlių gauja surengdavo automobilių susidūrimus, po to stengdavosi išprašyti iš draudimo firmų kuo didesnę žalos atlyginimą.

PRAHA

Smarkių liūčių sukelti dideli potvyniai Čekijoje nusisėdė šešių žmonių gyvybes, pranešė gelbėjimo tarnybos. Šimtai žmonių buvo iškeldinti, o kai kurie namai buvo nunešti kylančių potvynių srautų rytinėje šalies dalyje, kurioje pareigūnai paskelbė nepaprastąją padėtį. Keletas kaimų buvo atkirsti nuo pasaulio.

RUSIJA

MASKVA

Rusija trenkusi durimis derybose dėl įstojimo į Pasaulinę prekybos organizaciją, žengė pirmąjį for-

malų žingsnį derybose dėl prisijungimo prie turtingiausių pasaulio šalių klubo – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO). „Per derybas Rusija turės įrodyti, kad ji atitinka daugiau kaip 200 EBPO teisės normų“, – sakoma organizacijos, vienijančios 30 išsivysčių valstybių, pareiškimė.

Rusijos energetikos gigantas „Gazprom“ pasirašė 2,5 mlrd. JAV dolerių investicijų į naują jungtį sandorį su Nigerijos nacionaline naftos bendrove (NNPC). Naujai įsteigta bendrovė „Nigaz“ Nigerijoje statys fabriką, naftotiekį ir dujų saugyklą. Specialistai mano, jog šis žingsnis gali dar labiau sustiprinti Rusijos vaidmenį tiekiant natūralias dujas Europai

Rusijos Aukščiausiojo Teismo karinė kolegija panaikino išteisinamąjį nuosprendį byloje dėl „Novaja gazeta“ apžvalgininkės Ana Politkovskaja nužudymo. Teismas nušuntė bylą iš naujo ištirti, patenkindamas šalies Generalinės prokuratūros teikimą. Teisėjai įžvelgė pažeidimų, tokie kaip duomenys apie kaltinamųjų asmenybę, taip pat kai buvo svarstomi klausimai dėl neleistinų metodų taikymo kaltinamiesiems per tyrimą.

ARTIMIEJI RYTAI

TEHERANAS

Irano prezidentas M. Ahmadinejad išpėjo JAV vadovą B. Obama nesikišti į jo šalies vidaus reikalus. Ši griežtą pareiškimą prezidentas paskelbė režimui toliau varžant opoziciją, nors dėl tokių veiksmų vis garsiau piktinasi tarptautinė bendrija. Pasak Irano prezidento, B. Obama pareiškimai panašūs į jo pirmtako G. W. Bush, kuris laikėsi griežtos nuostatos dėl Teherano, ir gali užkirsti kelią bet kokiam galimam dialogui tarp dviejų senų priešininkų.

BAGDADAS

Irake du žmonės žuvo ir 31 buvo sužeistas, kai Bagdado autobusų stotyje per kelias valandas buvo susprogdintos dvi bombos, pranešė saugumo pareigūnai. Per kitus du išpuolius Irake vakaruose – netoli buvusios sukilėlių tvirtovės Faludžios, žuvo keturi policininkai. Trys žuvo budėdami sprogus savadarbei bombai, ketvirtas – per susišaudymą patikros poste.

ATLANTIC Express Corp.

1-800-775-SEND
www.atlanticexpresscorp.com

Ocean Freight 	Krovinių gabenimas laivu į visas pasaulio šalis.
Auto Export 	Krovinių gabenimas lėktuvu į visas pasaulio šalis.
Small Packages 	Automobilių pirkimas bei siuntimas į visas pasaulio šalis.
	Krovinių pervežimas visoje Amerikoje.
	Smulkių siuntinių siuntimas bei pristatymas į namus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Baltarusijoje bei Ukrainoje.

8801 78th Ave Bridgeview, IL 60455 Tel. 1 708-599-9680
Fax. 1 708-599-9682 Tel. 1 800-775-7363

Irena Kleinaitienė suspėjo pagauti mus visus savo fotoaparatu – kas valgė, kas šoko, kas dainavo...

Tėvo dienos piknikas Tėviškės parapijoje

Lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapijoje birželio 13-tosios šeštadienį susirinkę žmonės džiaugėsi vasara. Nors ir krapnojo lietutis, bet ne tai rūpėjo susirinkusiems. Laimingi buvo žmonės, susirinkę drauge, tie, kurie matosi dažnai, ir tie, kurie ne taip dažnai.

Lauke, po klevu, nuo keпамų dešrelių rūko dūmelis. Kad būtų ant ko kepti ir kepamos dešrelės nesudegtų, rūpinosi mūsų Rūta su vyru Ervynu. Dėl lietučio daugelis pasirinko stalus parapijos salėje. Susėdę jaučiamės, kad esame kartu, savi ir mieli vieni kitiems. Broniaus Mūro muzika ir dainos padėjo pasijusti kuo geriausiai. Šią poilsio dieną suėjo ne tik parapijiečiai lietuviai, bet ir draugai amerikiečiai, net atvažiavo svečiai iš Anglijos. Šie žmonės stebėjosi mūsų jaukiu susibūrimu, mūsų dainomis ir šokiais. Mūras pritaikė dainas ne tik

angliškai, lietuviškai, bet ir vokiškai kalbantiems. Tai maloniai nuteikė mūsų svečius. Irena Kleinaitienė suspėjo pagauti mus visus savo fotoaparatu – kas valgė, kas šoko, kas dainavo...

Ottas Schroderis, šios šventės koordinatorius, vertas mūsų visų padėkos. O mūsų gerbiamo kunigo Liudo Miliausko organizuotumas ir rūpestis padėjo susikaupti ir pajusti, kad gyvenimas yra gražus! Jis kalbino mūsų mažuosius, nepaliko be dėmesio senelių. Visad linksmas, padedantis, sutinkantis, palydintis! Ilgas vienybės ratelis sukosi per visą salę, tęsėsi per lauką ratu, pro vienas duris išeidamas, o per kitas – įeidamas. Tą šeštadienį mes galėjome apglėbti savo bažnyčią susikabinę rankomis, o sekmadienį – giesmėmis!

Lena Maksimavičienė

BEISBOLAS

Kauniečiai beisbolininkai jau baigė savo viešnagę Amerikoje

EDVARDAS ŠULAITIS

Kauniečiai beisbolininkai savo pirmojo Amerikoje apsilankymo metu, sužaidę 7 rungtynes, birželio 24 d. iš Čikagos pajudėjo namų link.

Kauno „Lituanicos“ vyrų beisbolo komanda pirmose rungtynėse Čikagos apylinkėse, Midlothian mieste, net 0:12 nusileidę savo varžovams, birželio 15 d. žaidė Bloomington miesto Wesleyan University stadione prieš Lexington „Snipes“.

Šiame susitikime kauniečiai rodė jau daugiau aktyvumo. Po pirmojo kėlinuko „Lituanica“ pirmavo 2:0 (pradinis metikas Marijus Dargis). Tačiau vėliau padarytos klaidos gynyboje leido šeimininkams ne tik išlyginti rezultatą, bet ir persverti 4:0. Trečiame kėlinuke jie išsiveržė 6:2, o ketvirtame laimėjo – 8:2. Rungtynių viduryje metiko pareigas „Lituanicos“ komandoje perėmė Andrius Bieliauskas, tačiau ir jis nieko negalėjo padaryti.

Birželio 18 d. įvykusiame trečiame susitikime prieš „Quad Cities 76ers“ kauniečiai ir vėl pirmavo 2:0, tačiau antrame kėlinuke amerikiečiai išsiveržė į priekį 3:2, o ketvirtame padidino rezultatą iki 4:2. Tokiu rezultatu varžybos ir baigėsi. Kauniečių pradinis metikas buvo Aivaras Jacyna, o paskutiniame kėlinuke jį pakeitė Edvardas Matusevičius.

Birželio 19 d. „Lituanica“ turėjo žaisti su „Milan Legion“. Bet dėl stipraus lietaus antrą kartą jas teko atidėti.

Birželio 20 d. „Lituanica“ rungtyniavo 2 kartus: žaidė po 7 kėlinukus prieš „Clinton Mudcats“. Abejas varžybas rezultatu 3:2 ir 8:2 laimėjo „Lituanicos“ beisbolininkai.

Pirmų rungtynių (metikas buvo amerikietis Will Gordon) antrame kėlinuke kauniečiai išsiveržė į priekį 2:0, o trečiame padidino rezultatą iki 3:0. Ketvirtame kėlinuke amerikiečiai pelnė 2 taškus, tačiau pergalę šventė lietuviai.

Antrame šių komandų susitikime kauniečiai iškovojo didžiausią pergalę. Antrame kėlinuke „Lituanica“ pirmavo 2:0, o trečiame – 3:0. Nors ketvirtame kėlinuke amerikiečiai laimėjo 2 taškus, tačiau vėliau „Lituanica“ sugebėjo pelnyti dar 2 taškus ir jau pirmavo 5:2. Sėkmės iš savo rankų kauniečiai nepaleido iki žaidimo pabaigos ir dar padidino rezultatą iki 8:2. Visas rungtynes kauniečių komandos metiku buvo Audrius Bieliauskas.

Pagal tvarkaraštį Kauno „Lituanica“ birželio 21 d. turėjo žaisti su „Rockridge Legion“, tačiau dėl stipraus lietaus jos buvo nukeltos į kitą dieną. Birželio 22-ąją buvo rungtyniauta, tačiau sužaisti tik 6 kėlinukai, nutarta jas baigti esant rezultatui 3:3.

Paskutines rungtynes lietuviai turėjo birželio 23 d. Šį kartą negalėjo jie atsispirti prieš „Quad City 76ers“, kuriai nusileista 0:2. Iš viso kauniečiai žaidė 7 rungtynes, iš kurių 4 pralaimėjo, 1 baigė lygiomis ir 2 laimėjo. Savo pasirodymu Kauno beisbolininkai buvo patenkinti, birželio 24 d. laimingi išskrido atgal į namus.

Pasiūlymas, kurio labai stokota

Atkelta iš 3 psl. Europos Sąjungos teisė nėra tinkamai suderintos. Juk mūsų europarlamentarai gins ne tik partinius (neduok, Dieve, klano!) reikalus, bet ir Lietuvos Respublikos interesus. Kokiais teisės aktais aptartos europarlamentarui būtinosios kvalifikacijos tokiai tarnybai eiti, jau nesikartojant apie pareigūno neprikaištingą reputaciją, pvz., išsimoks-

lininimą, diplomatinio darbo patirtį, užsienio kalbų mokėjimą, gebėjimą dirbti komandoje ir pan.?

Norisi palinkėti jaunajai politikei A. Bilotaitei sėkmės, teisinėmis priemonėmis šalinant sovietmečio relikvus iš Lietuvos politikų ir pareigūnų praktikos. Reikia tikėtis, kad mūsų parlamentarai palaikys tokius pasiūlymus ir ketinimus.

PARDUODA

Parduodami 36 tomai „Lietuvių Enciklopedijos“, išleistos 1959 m. Bostone. Tel. 773-585-9500

„Drauge“ galima įsigyti puošnius vestuvinius pakvietimus. Tel. 773-585-9500

FOR SALE – PARDUODAMAS – VILNIUJE naujas 200 kv. m namas Užupio rajone. Puiki vieta; arti centro, senamiesčio, \$649,000 USD

UŽUPIS Neighborhood – VILNIUS Adjacent to old-town/Very Trendy & hip artist community Approx 2150 sq. ft./New – never lived in. 649,000

Contact **370-698-88111** or **<info@akvila.lt>**

Same Seller Also Offers...

FOR SALE – PARDUODAMAS – VILNIUS – Centre 2 kambarių butas, Basanavičiaus ir Mindaugo sankryža. Senos statybos, greta senamiesčio; 3 aukštas; stovėjimo aikštelė. \$209,000 USD

VILNIUS adjacent old-town/Spacious 2 room flat. Intersection of Basanavičiaus & Mindaugo 100 yr old classic/high ceilings/prestigious neighborhood 3rd floor/gated parking. \$209,000.

Namams Paskolos, Apdraudos Sąskaitos

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 West Cermak Road, Chicago, IL 60608
(773) 847-7747

Stephen M. Oksas, *President*

Patarnaujam Čikagos ir Apylinkių Lietuviams Daugiau Kaip 100 Metų.

LIETUVOS KARIO ATSIMINIMAI

Leonas Čerškus

Nr. 43

Vairavau „apsiprausęs“, atvėsęs, kaip naujai gimęs. Antras „krikštas“ man irgi buvo laimingas.

3. „Mūšis“ dėl Smurgainių

Apie pavakarę mes pasiekėme Smurgainių miestelį. Tai buvo nedidelis Ašmenos apskrities miestelis (apie 4 tūkstančiai gyventojų), kurio viduriu ir ėjo plentas į Minską. Faktiškai, tai dar teisėta Lietuvos teritorija, nors gyventojai jau buvo sugudinti. Iš Minsko plento kolonai įvažiavus į pagrindinę gatvę, mes sustojome poilsui.

Smurgainiai tuo metu gyveno savo ramų gyvenimą. Gyventojai, lyg nebūtų jokio karo, vaikščiojo gatvėmis ir ramiai stebėjo mūsų išvargintų karių judėjimą. „Vy niemcy?“ – be jokio išgąsčio klausinėjo mūsų. Jie iškart palaikė mus vokiečiais todėl, kad dėvėjome jiems nematytą lietuvišką uniformą, nors, kaip ir rusai, be antpečių ir su raudonom žvaigždėm ant pošalmių.

Aš savo „Komsomolcą“ (įvažia-vusį į miestelį kolonos priešakyje) sustabdžiau prie namo, kuriame bu-vo parduotuvė. Nutaręs pasinaudoti brolio patarimu ir pinigais, išlipau iš tanketės ir nuėjau į „Magaziną“ nu-sipirkti rūkalų ir kokio nors maisto. Viduje jau buvo būrelis vietinių pir-kėjų, bet paskui pradėjo rinktis ir daugiau kariškių. Krautuvėje vaizdas buvo labai skurdus – dviejų okupaci-jų pasekmė (šį Lietuvos kraštą anksčiau atplėšė lenkai, o vėliau pasisavi-no Sovietų Sąjunga).

Atstovėjau eilutę, nusipirkau maisto ir jau į savo duonmaišį kro-viau nusipirktus papirosus „Belo-mor“ (kitokių nebuvo!), kai staiga vi-duje kilo sąmyšis. Visi: ir kariai, ir ci-viliai, stringalviais šoko pro duris – lauke pasigirdo lėktuvų ūžimas. Aš neskubėjau (dėl ko vėliau labai gailė-jausi) ir pirikinių nepalikau. Ramiai juos susidėjau ir tik tada, užsidėjęs duonmaišį, išėjau laukan. Danguje pamačiau virš miestelio skraidantį dviliemenį lėktuvą. Tai buvo vokiečių žvalgybinis lėktuvas „FW-189“, kurį rusai vadino „Rama“ („rėmu“). „Rė-mas“, danguje nubrėžęs juodą dū-minį kryžių, kažkur nuskrido. Su-pratau, kad yra duotas koordinacinis ženklas apie „bolševikų“ kariuome-nės (t.y. , mūsų!) vietą. Dabar reikia laukti bombardavimo ar kažko pa-našaus.

Ši baimė greitai pasklido po visus Smurgainius. Kariai ir civiliai gyven-tojai, apimti panikos, bėgo iš mieste-lio į miško pusę, kuris buvo visai arti. O mūsų skyriaus kariai, kol aš buvau parduotuvėje, pasislėpė daržuose ir kiemuose tarp namų. Aš visa tai ste-bėjau stovėdamas prie savo „Komso-molco“ ir galvodamas, į kurią pusę man pačiam smukti.

Šį kartą visai kitaip elgėsi mano „vadas“ – „bebaimis“ j. ltn. Istognyj. Jis, kaip tikras komunistas, nus-prendė pakariauti, t.y., „otstupatj s bojami“. „Vadas“ nuo tanketės at-kabino „LAP“ pabūklą ir atsuko į Minsko kelio pusę, o man griežtai įsakė, kad padėčiau atlikti šį „ge-nialų“ manevrą. Kai pabūklas buvo pastatytas į vietą ir paruoštas šaudy-mui, Istognyj įsakė: – Davaj snariad, bliadj! Bystrėj, bystrėj! (Greičiau

duok šovinį!). Šoviniai (tik penki!) buvo sudėti tanketėje, dėžėje. Visi mūsų pabūklo skyriaus kariai kaip triušiai spėjo pasislėpti daržuose, o aš vietoje visų jų turėjau klusniai vyk-dyti to durniaus įsakymus. „Šį kartą man nepasisėkė“, galvojau ir, sukan-dęs dantis, tempiau 105 kalibro svie-dinį.

– „Bystra“ pavažiuk tankete ar-čiau namo, į šešėlį! – užtaisydamas pabūklą, įsakė „vadas“; atseit, kad priešas nepastebėtų. Aš vėl klusniai vykđžiau, o tas tuo laiku jau taikė vamzdį į man nematomą priešą. Mano „Komsomolcas“ ir taip jau stovėjo arti namo, tai tik dar truputį arčiau privažiavau ir atsistojau ant sėdynės. Aš norėjau pamatyti, į koki ten „objektą“ taiko mano „vadas“ („tavariščj kamandir“).

Pasiėmiau žiūronus ir išlindau iš liuko. Žiūriu, ten, į kur jau nusitai-kė Istognyj, toje pat gatvėje, tik už kokių 400 metrų, tarp medžių stovi 4 tam-sūs siluetai. Tankai! Dar pasižiūrėjau į vadą, galvodamas, arba jis beprotis, arba tik dabar išprotėjo. O tą pat akimirką jaunesnysis leitenantas iššovė... Po šio, nežinau ir niekada nesužinosiu ar taiklaus šūvio įvyko tai, ko nei aš, nei pats Istognyj ne-galėjome įsivaizduoti. Nespėjau net kaip reikiant išsigąsti, kai iš vokiečių tankų prapliupo uraganinė ugnis, kurios tik pradžią sugebėjau pama-tyti – „nutrūko filmas“...

Komsomolets

Kai atgavau sąmonę, pajaučiau, kad guliu kažkur prie degančio namo, o mano „Komsomolcas“ stovi už ko-kių keliolikos metrų. Apsičiupinėjau, atrodo, gyvas ir nė trupučio nesužeis-tas! Šūviai nesiliovė, o dar labiau tankėjo, vadinasi, tankai artėja. Šau-dė iš pabūklų ir kulkosvaidžių.

– Ai, ai, pamagytėėe! (Padėkite!) – staiga užgirdau. Gulėdamas atsi-suku, žiūriu, visai netoli manęs volio-jasi „artilieristas“ Istognyj ir dejuoja. Reikėjo jam padėti, bet nesibaigian-tys sproginėjimai ir pasiutiškas kul-kų švilpimas spaudė prie žemės. Beveik instinktyviai suvokiau, kad, jei atsistosiu – mirtis.

Kai prišliaužiau prie „draugo vado“ ir išvydau persigandusį, išba-lusį ir kruviną jo veidą, apkepusias lūpas, užmiršau pyktį, man net jo pagailo. Pats išprovokavęs šitą pra-garą, jis dabar sužeistas ir bejėgis gulėjo ant pilvo ir stenėdamas meldė pagalbos. Jo vasarinė, plona kariška palaidinė greitai permirko krauju, ir buvo galima matyti dvi žaizdas nu-garoje. Jos buvo kairiajame rakti-kaulyje ir nugarkaulyje. Raktikaulyje – mentyje kartu su palaidine bei apa-tiniais marškiniais plokščiai į rau-menį buvo įstrigusi žalvarinė svie-dinio apvalkalo skeveldra, tokia pati skeveldra styrojo Istognyj nugar-kaulyje. Abi žaizdos smarkiai krauja-vo. Apčiuopęs metalą, iš kišenės gulė-damas išsitraukiau lenktinį peilį ir, stengdamasis kuo staigiau, be didelio vargo iškrapščiau. Traukiant iš nu-garkaulio, nors viską dariau žaibiš-kai, jis garsiai, sukanęs dantis, su-stenėjo. Bet po to pasijuto geriau, nustojo dejuoti ir jau galėjo šliaužti ir net atsistoti.

Bus daugiau.

Dantų gydytojai

DR. JOVITA KERELIS DANTŲ GYDYTOJA

9525 S.79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

Stuburo ir skausmo ligos

JONAS V. PRŪNSKIS, MD TERRI DALLAS-PRŪNSKIS, MD ANDREW J. YU, MD

ir partneriai

Illinois Pain Institute
Nugaros, sprando, galvos, sąnarių, sužeidimų darbovietėje bei kitų vietų skausmo diagnozės ir gydymo specialistai.

Elgin: 847-289-8822
McHenry: 815-363-9595
Elk Grove: 847-718-1212
Barrington: 847-852-2000
www.illinoispain.com

Vidaus ligos

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS

Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą. Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai.

4647 W. 103 St., Oak. Lawn, IL
55 E. Washington, Suite 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260.

Akių ligos

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

Širdies ir kraujagyslių ligos

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

Skelbimų skyriaus
tel. 1-773-585-9500

KAIP KALBAME IR RAŠOME

AURELIJA TAMOŠIŪNAITĖ
aurelijat@yahoo.com

Apskritai, aplamai ir bendrai: ar tikrai vienodos reikšmės?

Visus šiuos tris žodelius mėgstame vartoti, kai norime ką nors apibendrinti ar nusakyti ką nors bendrais bruožais. Daugelis turbūt mano, kad tiek *apskritai*, tiek *aplamai* – tai vienodas ar panašias reikšmes turintys žodžiais. Tačiau taip nėra. Kodėl?

Prieveiksmis *aplamai* yra padarytas iš būdvardžio *aplamas*, kuris reiškia „paviršutiniškas, neapsukrus, žioplas, apykvailis“, tad prieveiksmis *aplamai* atitinkamai reiškia „paviršutiniškai, neapsukriai, žioplai, apykvailiai“, plg. pasakymą *Nuravėjo daržą aplamai*, vadinasi, *nuravėjo atmetinai, paviršutiniškai, prastai*.

Prieveiksmis *apskritai* padarytas iš būdvardžio *apskritas*. *Lietuvių kalbos žodyne* (LKŽ) pateikiamos net 5 jo reikšmės, iš jų ketvintoji reiškia „bendras“. Būtent iš šios reikšmės būdvardžio sudarytas prieveiksmis reikš „bendrais bruožais“: *Apskritai kalbant, darbu esu patenkintas; Apskritai, jis išsilavinęs* ir t. t.

Prieveiksmis *bendrai*, pasidarytas iš būdvardžio *bendras*, reiškia „kartu daromą, atliekamą“: *Darbą atlikome bendrai* arba *Visi gyvename bendrai*. Įsidėmėtina, kad bendrai nevartojamas apibendrinamuoju, išvadinio žodžiu, todėl netinka sakyti *Bendrai jis geras žmogus* (reiktų sakyti – *apskritai*).

Kaip matyti iš pateiktų pavyzdžių, visų šių trijų prieveiksmių reikšmės yra skirtingos. Svarbiausia prisiminti, kad žodžio *apskritai* negalima keisti prieveiksmais *bendrai* ir *aplamai*, nes nesutampa jų reikšmės. Apibendrinami ką

nors arba nusakydami bendrais bruožais, stenkimės vartoti *apskritai* arba junginį *iš viso*. *Aplamai* vartokime kalbėdami apie „paviršutiniškai, atmetinai“, o *bendrai* – „kartu“ atliktą darbą.

Vis dėlto kodėl pradėta painioti *aplamai* ir *apskritai* vartosena? Pasak kalbininkės Gertrūdos Naktienės, taip atsitiko dėl to, kad buvo neteisingai suprasti tarminiai žodžiai. *Aplamas* – žemaičių tarmės žodis (LKŽ pateikiami pavyzdžiai iš Kuršėnų, Barstyčių, Viekšnių, Šačių), tad pradėjus jį vartoti bendrinėje kalboje kitų tarmių atstovai perėmė netikslią reikšmę. Negana to, *aplamai* reikšmė „bendrai, visai“, neteisingai supratęs pavyzdžius, pateikta ankstesniuose *Dabartinės lietuvių kalbos žodyno* leidimuose bei *Lietuvių kalbos žodyne*. Tačiau kažin ar pamatuotai: LKŽ pateiktas Daukanto sakiny *Matė nuo aplamo rėdymo reikalus irstančius* iš tiesų rodo žemaičiams būdingą reikšmę „paviršutiniškas“, o ne „bendras, visas“. Kad tik tokia reikšmė šis žodis vartojamas, rodo ir gyvosios kalbos pavyzdžiai: *Ne koks kasimas – kas bulves kasa aplamais* (t. y. apgraibomis, atmetinai) (Varniai); *Aplamais* (t. y. atmetinai) *nugrobė, nieko doro* (Pavandenė). Tad stenkimės nevartoti žodžio *aplamai* reikšme „apskritai, iš viso“.

Parengta pagal Gertrūdos Naktienės straipsnelį „Kas geriau – *apskritai* ar *aplamai*?“ („Klausimų kraitelė“, Vilnius: Gimtoji kalba, 1996, psl. 180–181) ir vlkk.lt „Konsultacijų banko“ duomenis.

Į Vilnių rengiamasi atvežti J. Matejkos paveikslą „Liublino unija”

Tikriausia dar daugelis vilniečių pamena, kiek laiko reikėjo išlaukti eilėje, kad pamatytum Jan Matejko garsųjį paveikslą „Žalgirio mūšis”, kuris kartu su XV a. ginkluote ir atkurtomis Žalgirio mūšio vėliavomis buvo rodomas Lietuvoje, Lietuvos dailės muziejuje (Vilniaus senajame Arsenale, Taikomosios dailės muziejuje) lygiai prieš 10 metų. Paroda, tuo pačiu pavadinimu kaip ir paveikslas, buvo sulaukusi didelio tiek lankytojų, tiek žiniasklaidos dėmesio. Kaip skelbia tuometinė spauda, vien per pirmąjį mėnesį parodoje buvo apsilankę apie 50,000 lankytojų – neįtikėtinas skaičius Lietuvai. Atvykusi į Čikagą daug kur mačiau šio paveikslo kopijas.

J. Matejko. Autoportretas.

J. Matejko „Liublino uniją” matysime Vilniuje

Ir štai žinia – į Vilnių šį rudenį rengiamasi atvežti šio lenkų dailininko paveikslą – „Liublino unija”. Kaip spaudos atstovams sakė Nacionalinio muziejaus Valdovų rūmai direktorius Vydas Dolinskas, jau sutarta su Varšuvos ir Krokuvos muziejų atstovais dėl paveikslo atvežimo.

„Yra sutarta, suderinta, tačiau raštiškai dar nėra patvirtinta”, – spaudai sakė V. Dolinskas. Jis teigė, kad paveikslas turėtų būti rodomas Taikomosios dailės muziejuje nuo šių metų lapkričio mėnesio iki 2010 metų pradžios. Anot V. Dolinsko, rodyti paveikslo Valdovų rūmuose nėra galimybės, mat darbai rūmuose dar nėra baigti. Į Lietuvą turėtų būti atvežti dar keli J. Matejko nutapyti paveikslo Liublino unijos tema. Taip pat, pasak L. Dolinsko, Liublino unijos 440 metinėmis paminėti bus surengta ir tarptautinė mokslinė konferencija. Šiemet sukanka 440 metų nuo Liublino unijos sudarymo – 1569 m. liepos 1 d. Liubline LDK ir Lenkijos sudaryta unija (karaliaus patvirtinta liepos 4 d.), Paveikslą J. Matejko nutapė 1869 metais, paminėti 300-ąsias Liublino unijos metines.

Apie J. Matejko

Jan Matejko (1838 m. liepos 28 d., – 1893 m. lapkričio 1 d.) – lenkų dailininkas, žymus savo istorinės tematikos ir bataliniais paveikslais. Mateikų proseneliai buvo čekų žemdirbiai Rudnicų gyvenvietėje. Jo tėvas Francas dirbo muzikos mokytoju. Pradžioje dirbo Wodzick giminei Koscielnikuose (dabar tai Nowa Huta rajono dalis, Krokuvoje), vėliau persikėlė į Krokuvos miestą, kur susituokė su Katerina Rosberg. Jan šeimoje buvo devintasis iš vienuolikos vaikų. Jau nuo ankstyvos vaikystės būsimasis dailininkas rodė nepaprastus sugebėjimus mene. Tie sugebėjimai vėliau jam leido tapti visų žinomų klasikų. Visi kiti dalykai jam sekėsi sunkiai. Kaip teigia rašytiniai šaltiniai, jis niekada taip ir

J. Matejko „Liublino unija”. 1869.

Wikipedia nuotraukos

neišmoko jokios kitos kalbos, o ir lenkų kalba nebuvo taisyklinga. Jaunystėje, 1848 m., Janas pragyveno austrų Krokuvos bombardavimą, vėliau 1863–1864 sukilimą, kurį parėmė finansiškai (dalyvauti pats negalėjo dėl sveikatos problemų). Paveiktas šių tragedijų pradėjo piešti istorinius paveikslus. Nors jo darbai dažniausia istorine tematika, tačiau jais „pasitikėti” ne visada galima. Dažnai savo paveiksluose jis atvaizduodavo asmenis, kurių vaizduojamose vietose nebuvo (pvz., generolas J. Wodzicki „Raclavių mūšyje”). Tikriausiai dailininkas rūpinosi ne tiek tikslu istorinių faktų pateikimu, kiek simboline-filosofine bei auklėjamąja prasme. 1864 metais jis susituokė su Teodora, kuri jam buvo įkvėpėja ir pozuotoja įvairiuose darbuose (pvz.: karalienė Bona Sforza „Prūsų duoklė” paveiksle). Jo darbai tapo žinomi visoje Lenkijoje. Taip pat įgijo šlovę ir pasaulyje (ypatingai sėkmingos parodos buvo Paryžiuje). Pats jis buvo kuklus, vengė viešumos, ypatingai oficialių renginių, ku-

rie jam sukeldavo didelę įtampą. Buvo pagrindinis Meno akademijos rektorius Krokuvoje. Namuose, kur gyveno Matejko, įkurtas muziejus. Palaidotas Rakovicų kapinėse (Cmentarz Rakowicki), Krokuvoje. J. Matejko buvo dailininku XIX a. bene labiausiai garsinusi tautą, kovojusią už savo valstybės atstatymą. Jis suvokė savo, kaip pavergtos tautos atstovo, misiją – jis ugdė tautinį pasididžiavimą, puoselėjo tautinę savimonę, ruošė lenkų tautą naujam valstybingumui ir buvo visuotinai pripažintas „lenkų tautos mokytoju”. Savo didaktiniams tikslams įgyvendinti J. Matejko pasirinko patogų ir įtaigų istorinės tapybos žanrą – tapė istorinių asmenybių bei žymiausių amžininkų portretus. Būtent batalinės tapybos šedevras „Žalgirio mūšis” atnešė J. Matejko didžiausią lenkų pagarbą ir dėkingumą – Krokuvos miesto garbės piliečio vardą bei „lenkų meno karaliaus” šepetrą. Laima Apanavičienė pagal lietuvišką spaudą

Šiaulių universitete atidarytas Jono Šliūpo archyvas

Jono Šliūpo archyvo Šiaulių universitete (ŠU) atidaryme dalyvavo JAV gyvenantis jo sūnus inžinierius Vytautas Šliūpas su žmona Vanda. Vytautas Šliūpas ne tik saugojo tėvelio archyvą, bet ir kaupė kitų JAV lietuvių dovanotą archyvinę medžiagą. ŠU biblioteka š. m. sausio mėn. sulaukė pirmosios archyvo siuntos, kurios vertė – 10,000 JAV dolerių. Gautos 205 dėžės, 3,000 vnt. įvairios medžiagos. Maždaug tokia pat archyvo dalis kol kas liko Amerikoje. ŠU bibliotekoje atidarytame aušrininko daktaro Jono Šliūpo archyve nuo šiol saugomos dr. J. Šliūpo parašytos ir jo asmeninės bibliotekos knygos, leidiniai apie J. Šliūpą, Šliūpų šeimos dokumentai ir laiškai. Archyve yra ir įvairios periodikos, t. y., žurnalų ir laikraščių (1885–2007 m.), užsienio lietuvių dovanotos knygos, žymių veikėjų asmeniniai archyvai (A. Merkelio, V. Srugienės, V. Beliajaus, A. Braziulio, J. Dainausko ir pan.) ir kt. Archyvą prižiūrės vyr. bibliotekininkė Gražina Augienė. J. Šliūpo archyvo atidarymas tapo tikra švente, kurioje nestigo staigmenų. Vytautas Šliūpas bibliotekai padovanojo gintarinį Jono Šliūpo portretą (aut. Jonas Liukaitis, nuotr. dešinėje), kuris nuo šiol puošia archyvo patalpas. ŠU prof. menotyrininkas Vytenis Rimkus (nuotr. kairėje) Jono Šliūpo archyvu padovanojo tris su jo tėvu Jaroslavu Rimkum susijusius rodinius: dvi originalias tėvo išsaugotas Šiaulių gimnazijos 1923–1924 m. laidų fotografijas, kuriose kartu su gimnazistais įamžintas tuo metu gimnazijoje mokytojavęs daktaras Jonas Šliūpas, Jaroslavui Rimkui padovanotą J. Šliūpo knygą su autoriaus autografu. Archyvo atidarymo proga biblioteką sveikino Šiaulių apskrities viršininkas Raimundas Domarkas, buvęs Universiteto rektorius prof. Vincas Laurutis. Humanitarinio fakulteto atstovai – Istorijos katedros dėstytojas Simonas Strielcovas ir Literatūros istorijos ir teorijos katedros vedėja doc. Džiuljeta Maskuliūnienė pažadėjo, kad archyve netrūks lankytojų. Vytautui Šliūpui 2008 birželio 23 d. Senate suteiktas Šiaulių universiteto garbės nario vardas, įteiktas Garbės nario diplomą ir ŠU medalis. Informacija ir nuotraukos Sigitos Inčiūrienės

Siaurukas

Siaurukas — turistinis laisvalaikio traukinys, žavus kaip transporto priemonė ir įdomi kaip turistinė erdvė. Tai vienintelis Lietuvoje veikiantis siaurasis geležinkelis, kur galime rasti pramuštgalviškų pramogų: nuo traukinio apiplėšimo iki slibinų kiaušinių ridenimo, nuo vyno ir nacionalinio kulinarinio paveldo ragavimo, lietuvių folkloro iki projekto „Simfoninis traukinys”.

Dabartinis veikiantis 68,4 km ilgio siaurojo geležinkelio ruožas Panevėžys – Rubikiai, eina per Taruškas, Raguvėlę, Surdegį, Troškūnus, Anykščius, Bučionis.

Siaurasis geležinkelis kartu su stotimis, kelių statiniais yra vertingas istorinis ir kultūrinis objektas. Stotčių pastatų kompleksai turi urbanistinę ir architektūrinę vertę. 1996 m. Kultūros ministro įsakymu Aukštaitijos siaurojo geležinkelio kompleksas įrašytas į Lietuvos Respublikos nekilnojamų vertybių registro statinių kompleksų ir ansamblių sąrašą. Valstybės saugomą kompleksą sudaro: bendro 179 km ilgio, 1340 ha apimantys siaurojo geležinkelio ruožai Panevėžys – Biržai, Panevėžys – Rubikiai, Joniškėlis – Linkuva, geležinkelio stotys, gamybiniai pastatai, kelio statiniai. Anykščių geležinkelio stotis — unikalus XIX a. pab. – XX a. prad. technikos, architektūros ir kultūros paminklas. Išlikęs stilingas dviaukštis stoties pastatas, gyvenamieji geležinkelio darbuotojų namai, vandens bokštas, prekių sandėliai, erdvi akmenims grįsta aikštė, plieninis tiltas per Šventąją. 2003 m., panaudojus ES lėšas ir parėmus Lietuvos vyriausybei, pastatytas modernus paviljonas riedmenims rodyti, suremontuoti įvairių tipų vagonai, iš Švenčionėlių parvežtas 1949 m. „Škoda” gamykloje Čekoslovakijoje pagamintas garvežys. Prekių sandėlyje rodomi kelionės reikmenys, signalinės ryšio priemonės, žibintai, švilpukai ir kiti rodiniai. Lankytojai gali paklausti įdomaus pasakojimo, pasivažinėti rankine drezina, geležinkelio triratuku.

2003 m. dalis šio komplekso objektų paskelbta kultūros paminklais. 2005 m. valstybė pradėjo iš dalies finansuoti Aukštaitijos siaurąjį geležinkelį kaip paveldo objektą.

Istorija

Siaurasis geležinkelis buvo tiesiamas keliais etapais. 1891 m. pradėtas tiesti ir 1895 metų lapkričio 11 d. atidarytas Švenčionėlių – Pastovų

ruožas. 1898 m. geležinkelis nutiestas iki Panevėžio. Pirmieji traukiniai naujuoju ruožu pradėjo riedėti 1899 m. rudenį. Juo buvo gabenami įvairūs kroviniai, daugiausiai miško medžiaga, ir keleiviai. Prieš pirmąjį pasaulinį karą Panevėžio malūnai tiekė miltus Lietuvai, europinei Rusijos daliai ir užsienio šalims.

Geležinkelininkai prie garvežio „Čekiukas“ Linkuvos geležinkelio stotyje 1942 m. Iš **Balčiūnienės** asmeninio archyvo.

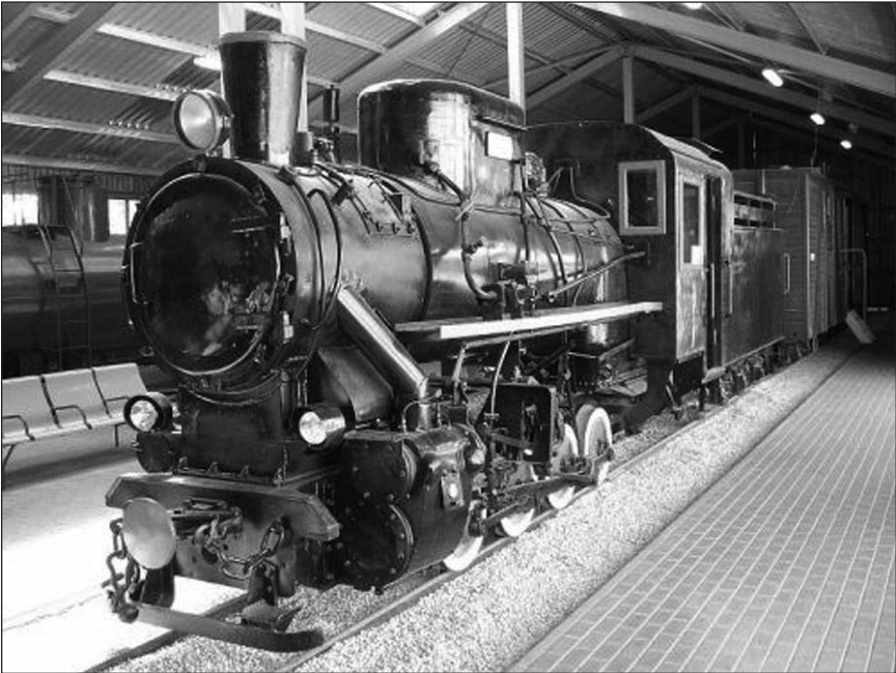
Per pirmąjį pasaulinį karą, 1916 m., vokiečių kariuomenė nutiesė naujus 600 mm pločio ruožus: Gubernija – Pasvalys ir Joniškis – Žeimelis. Nepriklausomos Lietuvos laikotarpiu, 1920–1938 m., prie siaurojo geležinkelio tinklo kūrimo daug prisidėjo vietos savivaldybės. Jos pačios rūpinosi, kad naujos siaurojo geležinkelio šakos būtų tiesiamos per jų teritorijas, pateikdavo krovinių gabenimo apskaičiavimus, įvairių prekių eksporto ir importo argumentus. Siaurojo geležinkelio tiesimu suinteresuoti valsčiai išsipareigodavo prisidėti materialiai, dažnai apsiimdavo išpirkti ir nemokamai perduoti geležinkeliui žemę, žvyro karjerus, atlygindavo nuostolius ūkininkams, organizuodavo nemokamus žemės darbus.

Tiesiant siaurojo geležinkelio ruožus tarpukario Lietuvoje, atsižvelgta į dvarų, kooperatyvų, plytinių, pieninių reikmes.

1921 m. pratęsta siaurojo geležinkelio statyba iš Gubernijos į Šiaulius. Vėliau atsirado atkarpa iš Pasvalio į Biržus. 1937 – 1938 m. nutiestas ruožas iš Panevėžio į Joniškėlį.

2006 – aisiais, po penkerių metų pertraukos, Aukštaitijos siaurasis geležinkelis atnaujino savo keliones. Nuo gegužės mėnesio visi, panorėję įdomios pramogos, gali kiekvieną šeštadienį keliauti Anykščiai – Rubikiai – Anykščiai arba Anykščiai – Troškūnai – Anykščiai.

Straipsnis paimtas iš wiki principu kuriamos gyvos krašto enciklopedijos www.grazitumano.lt

Ilgamečiui JAV Lietuvių Bendruomenės Palm Beach apylinkės ir Floridos apygardos pirmininkui

A † A KĘSTUČIUI MIKLUI

2009 metų birželio 14 d. staiga mirus, žmonai JŪRATEI, vaikams KĘSTUČIUI, ELENUTEI, ALEKSANDRAI, KRISTINAI, jų šeimoms bei kitiems giminėms, reiškiamo nuoširdžiausią užuojautą ir kartu liūdime:

Česlava ir Tadas Aleksoniai
Renata Armalaitė
Dalia Augūnienė
Rožė ir Vladas Bariiai
Ona Baranauskienė
Liucija Beržinskienė
Aldona ir Vytautas Biliūnai
Arvydas Bubulis
Vincentas Butvydas
Birutė Čiurienė
Eglė ir Vytas Dudėnai
Silvija ir Vytautas Daugirdai
Vilhelmina Gedgaudienė
Regina ir Antas Greičiai
Elena Karosienė
Anelė Kazlauskaitė
Giedrė Kulpienė
Elena ir Pranas Krilavičiai
Regina Lagūnienė
Aldona ir Antanas Lipskiai
Vanda Majauskienė
Danguolė Majauskaitė
Jūratė Barkauskaitė-Meister
Roma ir Jonas Mildažiai
Vytautas Oniūnas
Bronė ir Vytautas Pauliai
Meilutė ir Petras Ruliai
Kotrina ir Marius Sodoniai
Alicija ir Henrikas Soliai
Grażina ir Jonas Stankūnai
Janina Šalnienė
Vida Tomkevičienė
Ona ir Vincas Šalčiūnai
Ona ir Vladas Vaitkai
Angelė ir George Zarr
Rimgailė Zotovienė
Andrea Zotovas
Ramutė ir Algirdas Žibai

Margumynai

Vyko 13-asis dilgėlių valgymo pasaulio čempionatas

Dilgėlės, kurių lotyniškas pavadinimas yra *Urtica Dioica*, padengtos tūkstančiais dilginamųjų plaukelių. Prie jų prisilietus plaukeliai trūksta, rūgštis išteka ir nudegina odą, todėl norint kuo daugiau jų suvalgyti, reikia kuo gausiau vilgyti burną ir kuo atsargiau susukti lapus. Tą ir

darė neseniai Dorsete vykusio kasmetinio Dilgėlių valgymo čempionato dalyviai. Konkurso dalyviai ėmėsi įvairių priemonių, kad dilgėlės mažiau dilgintų. Vienas iš jų – drėkinti burną.

Delfi.lt

Pasiūtos ilgiausios pasaulyje kelnės

Meksikos kaimelio Almoloya del Rio gyventojai, bandydami pagerinti ankstesnį Guinness rekordą bei pakelti smarkiai nuo pasaulinės krizės nukentėjusią tekstilės pramonę, pasiūvo 60 metrų ilgio kelnės. Kelnėms pasiūti buvo sunaudota 1,8 tūkst.

metrų medžiagos ir 10 tūkst. metrų siūlų. Dabar ant didelio krano pakabintos kelnės kaba kaimo aikštėje. Sunkų kelnų pakabinimą sutrikdė stiprus vėjas, kuris grasino nupūsti kelnės ant elektros laidų.

Delfi.lt

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

♦ **Skaitytojams pranešame, kad** redakcija liepos 3 d., penktadienį, dėl JAV Nepriklausomybės dienos nedirbs.

♦ **Restorano „Seklyčia“ verslo** vadybininkė Inga Dunno praneša nuo birželio 22 d. „Seklyčia nebedirba pirmadieniais. Atvykti ir paskanauti skanaus naminio maisto visi kviečiami nuo antradienio iki sekmadienio. Restoranas dirba nuo 10 val. r. iki 6 val. v.

IŠ ARTI IR TOLI...

♦ **Birželio 28 d., sekmadienį, lis** ar švies saulė Waterbury Lietuvių klubas ruošia penktąją tradicinę „Clambake“ gegužinę. Ji vyks F W Post 8075, Cheshire Road Prospect, CT 06712 nuo 12 val. p.p. iki 5 val. p. p. vietos laiku. Gegužinės pelnas bus skiriamas Lietuvių klubo atstatymui. Tel. pasiteiravimui: 203-757-6293.

♦ **Liepos 3–4 dienomis Neringos** stovykloje vyks gegužinė, skirta Neringos stovyklos 40-mečiui pažymėti. Švėskime kartu – atvykite stovyklauti, dalyvaukite jubiliejinėje šventėje, siųskite Neringai maldas ir paramą. Daugiau informacijos ir registracijos anketą rasite tinklalapyje www.neringa.org. Neringos sukaktis bus švenčiama ir Putnam, CT.

Neringos stovyklavietė, Vermont.

♦ **„Tūkstantmečio odisėjos“** vadovas, jachtos „Ambersail“ LTU 1000 kapitonas ir įgulų nariai kviečia viso pasaulio lietuvių bendruomenių narius aktyviai įsijungti į istorinį patriotinį renginį – liepos 5 dieną 9 val. v. Lietuvos laiku (1 val. p. p. Čikagos laiku) visame pasaulyje visiems vienu metu sugiedoti Lietuvos himną. Iškilmingą istorinį įvykį tiesiogiai transliuos TV3 televizija.

Numatyta „Draugo“ 100-mečiui skirtos parodos, šiuo metu rodomos Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre atidarymo Lietuvoje data. Spalio 15 d. ji atidaroma Lietuvos Respublikos Vyriausybės rūmuose. Vėliau paroda bus perkelta į Seimo rūmus. Norint parodą nuvežti į Lietuvą, ją reikia pritaikyti Lietuvos žiūrovui, išleisti parodos katalogą ir apmokėti persiuntimo išlaidas. Tam reikalingos lėšos, kurių trūksta.

Draugo fondas ir Čiurlionio galerija kreipiasi į Jus, gerb. skaitytojai. Būtime dėkingi, jei ištiestumėte pagalbos ranką ir finansiškai paremtumėte šį projektą. Čekius siųsti adresu: Draugo fondui su nuoroda „Šimtmečio paroda“, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629 arba „Šimtmečio paroda“, Čiurlionio galerija, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636. Iš anksto dėkojame už pagalbą.

♦ **Liepos 7 d. 5 val. p. p.** – Lietuvos nacionaliniame muziejuje (Arsenalo g. 3, Vilnius) JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros taryba kviečia į fotografijų albumo „Lietuvių kultūrinis paveldas Amerikoje“, pristatymą. Renginį veda Lietuvos nacionalinio muziejaus direktorė Birutė Kulnytė. Albumą pristato atsakingasis redaktorius Algis Lukas, Vilniaus universiteto prof. Domas Kaunas, Vilniaus pedagoginio universiteto prof. Romualdas Grigas. Dalyvauja garbės svečiai: Užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas, Kultūros ministras Remigijus Vilkaitis, PLB valdybos pirmininkė Regina Narušienė, JAV LB Krašto valdybos pirmininkas Vytas Maciūnas. Meninę programą atliks Vilniaus jaunimo folkloro ansamblis „Spiečius“.

♦ **Liepos 8 d. 9:30–10:30 val. r.** – iškilmingas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) XIII seimo posėdis Lietuvos Respublikos Seimo III rūmų Konferencijų salėje. Invokacija, kraštų Lietuvių Bendruomenių delegacijų pristatymas, LR prezidento Valdo Adamkaus sveikinimas ir Seimo atidarymas, sveikinimai. Prieš posėdį – 8–9 val. r. – registracija. 9–9:30 val. r. – PLB vėliavos pakėlimas Nepriklausomybės aikštėje.

♦ **Liepos 10 d. 6 val. v. Pasaulio** Lietuvių Bendruomenės (PLB) XIII seimo uždarymo vakaras. Vakaro programoje – Valstybinio dainų ir šokių ansamblio „Lietuva“ koncertas Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos šokio teatro salėje, Vilniuje (adresas: T. Kosciuškos g. 11). Programoje – „Aukso fondas“ – geriausi ir išpūdingiausi kūriniai bei šokiai iš ansamblio repertuaro. Po koncerto – vaišės.

♦ **Visi Šiaurės Amerikos chorų ar** dainos vienetų vadovai ir atstovai kviečiami į IX Dainų šventės Toronte paruošiamąjį seminarą, kuris bus surengtas Dainavos stovyklavietėje (Manchester, MI, JAV) rugpjūčio 20–23 dienomis. Seminare bus pristatytas šventės repertuaras, pradėti pasiruošimo darbai. Informacija ir registracija: www.dainusvente.org.

Nauji garbės konsulai Kanadoje

Nuotraukoje iš kairės: garbės konsulai P. Kuras ir N. Korris ir ambasadorė G. Damušytė.

2009 m. birželio 19 d. Otava per pirmąjį Lietuvos garbės konsulų ir ambasados bendradarbių suvažiavimą ambasadorė Gintė Damušytė iškilmingai įteikė konsulinis patentus naujai pradėjusiems eiti pareigas garbės konsulams Kanadoje Nejollai Korris ir Pauliui Kurui.

Garbės konsulė Edmonton mieste N. Korris yra patyrusi veiklos ir finansinio planavimo ir personalo vadovavimo sričių specialistė, nuo 1997 m. vadovauja „The Sponsorship Group Ltd“ kompanijai, šiuo metu dirba Alberta teisingumo ministerijoje. 1995–1997 ji ėjo generalinės direktorės pareigas Edmonton Operos asociacijoje, kur padarė svarų indėlį finansiniam šios institucijos stiprinimui. Naujai garbės konsulei pavesta atstovauti Lietuvos interesus 3,6 mln. gyventojų turinčioje Alberta provincijoje.

Garbės konsulas Toronto P. Kuras, dirbantis farmacijos srityje 30 metų, yra patyręs vadybininkas ir veiklos planuotojas. Ėjo viceprezidento pareigas vienoje didžiausių Kanados farmacijos kompanijų „Shoppers Drug Mart“, eina šios kompanijos draudėjo nuostolio dalies valdytojo

pareigas. 2007–2008 metais buvo išrinktas šalies nacionalinės Farmacinių sąjungos prezidentu. Naujam konsului pavesta atstovauti Lietuvos interesus daugiau nei 12 mln. gyventojų turinčioje Ontario provincijoje.

„Abiejų garbės konsulų gebėjimai ir patirtis bus itin naudingi plėtojant verslo ir mokslo ryšius tarp Lietuvos ir Kanados, pristatant Lietuvos kultūrą šalyje ir pritraukiant naujų partnerių Lietuvai“, – sakė ambasadorė G. Damušytė.

Po šių naujų paskyrimų Kanadoje veikia keturi Lietuvos garbės konsulatai.

Garbės konsulato Edmonton adresas: 11629 83 Street, Edmonton, Alberta T5B 2Y7 Canada. Tel.: +1 780-457-6900; Faksas: +1 780-457-7949. El. paštas:

nkorris@working-it-out.com

Garbės konsulato Toronto adresas: 1573 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A6, Canada. Tel.: +1-416-538-2992; Faksas: +1 905-764-9233. El. paštas:

pvk@rogers.com

**LR Ambasados
Kanadoje info**

Norintys pasveikinti „Draugo“ dienraštį jo 100-mečio proga (laikraštis pradėtas leisti 1909 m. liepos 12 d.), savo sveikinimus siųskite adresu: „Draugas“, 4545 W 63rd Street, Chicago, IL 60629 (pažymėkite „Sveikinimas Draugui“) arba el. paštu adresu: dalia.cidzikaite@gmail.com

Jūsų sveikinimai bus nemokamai išspausdinti š. m. liepos 11 d., šeštadienį, – dieną prieš dienraščio gimtadienį.

Redakcija

Birželio 15–18 dienomis Daley Plaza, Čikagoje vyko 4-asis susigiminiausių miestų (Sister Cities) tarptautinis festivalis. Jame dalyvavo 28 miestų, susigiminiavusių su Čikaga, atstovai. Žiūrovai galėjo susipažinti su įvairių tautų menu, paragauti tradicinio įvairių šalių maisto, nusipirkti suvenyrų. Birželio 16 d. festivalyje šoko lietuvių tautinių šokių grupės „Grandis“ (vadovė Violeta Fabianovich) šokėjai.

Nuotraukoje: susigiminiavusių miestų festivalio atidarymas.

Sister Cities International Festival archyvo nuotr.

Apsilankykite internetinėje „Draugo“ svetainėje
www.draugas.org